

БРАТЪЯ ГРИММ

GRIMM TESTVÉREK
ÖSSZEGYÜJTÖTT MESÉI

Grimm Jacob

Grimm testvérek összegyűjtött meséi

«Public Domain»

Jacob G.

Grimm testvérek összegyűjtött meséi / G. Jacob — «Public Domain»,

Содержание

A békakirályfi	5
Szűz Mária leánya	8
A félelemkereső	11
A farkas és a kecskollók	17
A tizenkét testvér	19
Kakaska és tyukocska	23
Boriska és Gyurika	25
A törpék	29
Pila	33
Jancsika és Juliska	35
Конец ознакомительного фрагмента.	36

Jacob Grimm, Wilhelm Grimm

Grimm testvérek összegyűjtött meséi

A békakirályfi

Itt sem volt, ott sem volt, de valahol mégis volt, volt egyszer egy király s ennek három leánya. Szép volt mind a három, de különösen a legkisebb. Ez olyan szép volt, olyan gyönyörű volt, hogy a napra lehetett nézni, de rá nem.

Volt a király palotájához közel egy rengeteg erdő, rengeteg erdő közepén öreg zádofának árnyékában egy kút. A kicsi királykisasszony, ha meleg idők jártak, mindennap kisétált az erdőbe, leült a kút mellé. Itt ült, üldögélt sokáig s ha elúnta magát, elővette arany golyóját, azzal labdázott. Ez volt az ő legkedvesebb játéka.

Hanem egyszer mi történt? Az történt, hogy a golyó nem esett a kicsi királykisasszony kezébe, hanem esett a földre, onnét pedig belegurult a kútba. Belegurult s abban a pillanatban el is tűnt. Hiába nézte, vizsgálta a kicsi királykisasszony: mély volt a kút, nem látott a fenekére, – volt golyó, nincs golyó! Hej, sírt a kicsi királykisasszony, nagy búnak eredt szegény feje. Egyszerre csak hallja, hogy valaki beszél hozzá:

– Mi bajod, királykisasszony, mért sírsz olyan keservesen?

Körülnézett, de nem látott eleven lelket. Az ám, nem ember szólt hozzá, hanem egy nagy csunya béka a kútból.

– Hát te szóltál hozzám, mondotta a királykisasszony csudálkozva. – Azért sírok, mert arany golyóm a kútba esett.

– Egyet se búsulj, – mondotta a béka. – Visszaveszem én a te arany golyódat. De mit adsz nekem, ha felhozom a kút fenekéről?

– Amit csak kívánsz, édes békám. Ruháimat, gyöngyeimet, drágaköveimet, de még aranykoronámat is.

Mondotta a béka: Nem kellenek nekem a te ruháid, gyöngyeid, drága köveid, szép királykisasszony. Az arany koronád sem kell. Hanem ha megígéred, hogy jó barátom, játszótársam leszel; ha megígéred, hogy asztalkádnál melletted ülhetek, a te arany tányérkádból ehetem, a te poharacskádból ihatom, a te ágyacskádban hálhatok, felhozom neked az arany golyót.

– Mindent megígérek, mondotta a kicsi királykisasszony, csak hozd fel az én kedves arany golyómat! De magában egyebet gondolt. Azt gondolta: csak brekegj, béka, brekegj, itt maradsz te a kútban s bizony nem ülsz te az én asztalom mellé. No bezzeg!

Több sem kellett a békának, csak a kicsi királykisasszony ígéretét hallja, hopp, leszállott a tó fenekére, egy szempillantás múlva újra felbukott a víz színére, hozta szájában az arany golyót s szépen átnyújtotta a kicsi király kisasszonynak. Hej, örült a kicsi király kisasszony! Ugrált, táncolt örömeiben s futva indult hazafelé az ő kedves játékaival.

– Várj csak, várj, kiáltott a béka, vigy magaddal, én nem tudok úgy szaladni, mint te! De hiszen brekeggetett, ahogy a torkán kifért, a királykisasszony rá sem hallgatott, futva futott haza s úgy elfeledte a békát, mintha nem is lett volna. A béka pedig mit tehetett? Nagy búsán leszállott a tó fenekére.

Hát hiszen jó, jó, de mégsem úgy történt, mint a hogy a kicsi királykisasszony magában elgondolta. Másnap délben, mikor éppen ebédnél ültek mind, a király, a királyné, a királykisasszonyok s az udvarbéliek, hallják, hogy odakint a márvány garádcson pliccs, placcs, ugrál fölfelé valami, aztán egyszerre csak az ajtó mellé lepcsen, kopogtat s beszél:

– Nyisd ki az ajtót, kicsi királykisasszony!

Szalad a kicsi királykisasszony az ajtóhoz, nyitja, kikukkint a nyíláson s hát a béka ül ott, az ajtó előtt. Hirtelen becsapta az ajtót, visszaült az asztalhoz, de bezzeg nem ízlett az ebéd, s csakúgy dobogott a szíve az ijedségtől. Látta ezt a király s kérdezte:

– Mi bajod, kis lányom? Mitől ijedtél meg? Talán bizony valami óriás áll az ajtó előtt s elakart vinni téged?

– Nem, nem, felelt a királykisasszony, nem óriás, hanem egy csunya béka, az áll az ajtó előtt.

– Mit akar tőled az a béka?

– Jaj, lelkem édes jó apám, mikor tegnap az erdőben játszottam, aranygolyóm a kútba esett. Keservesen sírtam s ekkor egy béka felhozta a golyót a kút fenekéről. S merthogy nagyon kívánta, megígértem neki, hogy játszótársa leszek, de ki gondolta volna, hogy ez a csunya béka ide jöjjön? S lám, most itt van s be akar jöni hozzám.

E közben másodszor is kopogtatott a béka s bekiáltott:

– Nyiss ajtót, nyiss ajtót, szép királykisasszony! Talán bizony elfeledted, mit ígértél tegnap nékem? Nyiss ajtót azonnal!

Mondta a király:

– Bizony, édes lányom, a mit ígértél, meg is kell tartanod. Hát csak eredj és nyiss ajtót.

Mit volt mit nem tenni, fölkel az asztal mellől a kicsi királykisasszony, az ajtót kinyitotta, a béka meg, hopp, hopp, pliccs, placcs, végig ugrált a szobán, éppen a kicsi királykisasszony széke mellé.

– Végy föl magadhoz, szólt a királykisasszonynak.

A kicsi királykisasszony huzódózott, vonakodott, de a király rászólt haragosan:

– Vedd föl!

Fölvette hát a békát, az meg a székről egyenesen az asztalra ugrott s mondta:

– Na most told közelebb hozzám a tányért, hogy együtt együnk.

Odatolta kénytelen-kelletlen, de majd kirázta a hideg, úgy félt. A béka jóízűen falatozni kezdett, de bezzeg a kicsi királykisasszonynak elment az étvágya. Mikor aztán a béka jól lakott, azt mondta:

– Most már eleget ettem, fáradt vagyok, álmos vagyok, vigy a szobádba, fektess selyem ágyadba s feküdj le te is, aludjunk.

De most már „eltört a cserép“. Sírt a kicsi királykisasszony, sírásától zengett a palota. Hogy ő a mellé a hideg, utálatos béka mellé feküdjék! Inkább meghal!

– De így meg úgy! – förmedt rá a király – ha jól esett a segítsége, essék jól a fekvés is mellette. Indulj!

Tetszett, nem tetszett, meg kellett fogni a béka hideg testét s vitte a szobájába. Az ám vitte, de a szobában ledobta egy sarokba s egyedül feküdt a puha selyem ágyba.

– Nem addig a! szólt a béka. Fáradt vagyok, álmos vagyok, s éppen olyan jól akarok aludni, mint te. Végy föl az ágyadba, különben megmondom az édes apádnak.

A kicsi királykisasszony leszállott az ágyból nagy boszusan, felkapta a békát, s a falhoz dobta.

– Nesze, aludjál, csunya, utálatos béka!

Hanem ebben a pillanatban mi történt? Hej, nagy csuda történt. Hallgassatok csak ide. A csunya békából királyfi lett, de olyan szép királyfi, hogy a királykisasszonynak szeme-szája elállt a csodálkozástól.

– Ki vagy te, mi vagy te? – kérdezte a királykisasszony, mikor egy kicsit magához tért a nagy csodálkozásból.

Most a királyfi szép sorjában elmondta, hogy őt egy vén boszorkány békává varázsolta, merthogy annak a boszorkánynak a leányát nem akarta feleségül venni. Egyedül csak a kicsi királykisasszony szabadíthatta ki a kútból, más nem, különben béka maradt volna teljes világ életében.

– Jössz-e velem az én országomba? – kérdezte a királyfi.

– Elmegyek én veled a világ végire is, felelt a kicsi királykisasszony.

Másnap reggel kinéznek az ablakon s hát egy aranyos hintó áll az ablak alatt; a hintó előtt nyolc hófehér paripa, a bakon pedig János ült, a királyfi hű szolgája. Ez a szolga olyan erősen szerette a

királyfit, hogy mikor a királyfi békává változott, nagy bújában, bánatjában majd meghalt s hogy a szíve megne szakadjon, három vasabronccsal körülfogatta a szíve tájékát.

Na, bezzeg most volt öröm! A királyfi meg a kicsi királykisasszony beültek a hintóba, János felült a bakra, középük csördített a paripáknak s vágatott a hintó szélénél sebesebben, de még a gondolatnál is sebesebben.

Már jómesszire voltak a várostól, egyszer csak a királyfi hallja, hogy valami nagyot pattan.

– Hé, János, kiáltott előre a királyfi, valami elpattant a hintón!

Hátra szólt János:

– Nem a hintó, felséges királyfi, hanem a szívem tájékán pattant el egy vasabroncs. A mikor te béka lettél, akkor rakattam rá három vasabroncsot, hogy a szívem meg ne szakadjon. Abból pattant el most egy.

Tovább vágatott a hintó s egyszerre csak megint nagy pattanást hallott a királyfi.

– Hé, János, bizony mondom, a hintóban baj esett.

– Semmi baj sem esett, felséges királyfi, – a második abroncs pattant le a szívem tájékáról.

Vágatott a hintó tovább, s mikor éppen a királyfi palotája elé értek, akkorát pattant az abroncs, hogy a paripák megriadtak tőle.

– Hé, János, nem törött le a hintó?

– Nem törött le, felséges királyfi, csak a harmadik abroncs pattant le a szívem tájékáról!

Abban a szempillantásban begördült a hintó a palota udvarára. Ott a királyfi szép gyengén leemelte a kicsi királykisasszonyt, felvezette a palotába, aranyszékbe ültette, aztán papot hívtak, megesküdtek, s csaptak hét országra szóló lakodalmat.

Még ma is élnek, ha meg nem haltak.

Szűz Mária leánya

Volt egyszer egy szegény favágó. Ennek a favágónak felesége s egy háromesztendős kicsi leánya. Olyan szegény volt ez a favágó, mint a templom egere, majd megölte a gond s a bánat, hogy mit adjon enni a kicsi leányának. Egyszer kiment az erdőre nagy búsan, hogy fát vágjon s hát amint dolgozik, feléje jön egy gyönyörűsége szép asszony, a kinek ragyogó csillagkorona volt a fején. Köszönt a szép asszony a favágónak, az fogadja illendően s még megis kérdi, hogy ki s mi, mi járatba' van. Felelt a szép asszony:

– Én Szűz Mária vagyok, a kicsi Jézus édes anyja; hallottam, nagy szegénységben éltek s azért jöttem, hogy add nekem a leánykádat, elviszem magammal s anyja helyett anyja leszek neki.

Hej, örült a szegény ember! De jó dolga lesz az ő leányának! Nem éhezik, nem sanyarog többet. Szaladt a leánykáért, vitte Szűz Máriához s egy szempillantás mulva már eltűntek a szeme elől: Szűz Mária felszállott a gyermekkel a fényes mennyországba.

De bezzeg jó dolga volt a gyermeknek Szűz Máriánál. Kalácsot, tejet kapott, s minden jót, aranyból, ezüsből volt a ruhája s az angyalkák játszadoztak vele.

Telt, múlt az idő, csakúgy repült – hogyné repült volna! – s mikor a leányka tizennégy esztendő lett, megszólítja Szűz Mária s azt mondja neki:

– Hallod-e, kis leányom, én most nagy útra megyek. Nesze, itt van tizenhárom kulcs, reád bízom ezeket. Tizenkét ajtót kinyithatsz, de a tizenharmadikat nem szabad kinyitnod. Vigyázz, ki ne nyisd azt, mert ha kinyitod, bizony mondom, szerencsétlenül jársz.

Elment Szűz Mária, otthon maradt a kis leány s még az nap kinyitotta az első szoba ajtaját, aztán mindennap kinyitott egyet, míg éppen a tizenharmadikhoz ért. Hej, édes Istenem, de szépek voltak ezek a szobák! Csakúgy ragyogtak, tündököltek. Mind a tizenkét szobában egy-egy apostol ült s nagy fényesség ragyogott a fejük körül. Az angyalkák mindig vele voltak, mind a tizenkét szobába elkísérték s azok is úgy örültek! Bezzeg hogy szeretett volna bemenni a tizenharmadik szobába is. Ha be nem menni, legalább bepillantani. Mondotta is az angyalkáknak:

– Szűz Mária megtiltotta, hogy kinyissam ezt a szobát. Nem is megyek be, de egy kicsit kinyitom az ajtót s legalább a nyíláson bepillantok.

– Ne, azt ne tedd, mondták az angyalkák, ha Szűz Mária megtiltotta. Bünt követsz el azzal, ha megszegeged a tilalmát.

De a kis leánynak nem volt nyugodalma, úgy égette a nagy kíváncsiság, hogy vajjon mi lehet abban a tilalmas szobában. Csak azt várta, hogy eltávozzanak az angyalkák.

– Most már egyedül vagyok, – gondolta magában, – senki sem tudja meg, hogy mit csinállok.

Bedugta a kulcsot a zárba, fordított egyet rajta s abban a szempillantásban az ajtó felpattant. Haj, édes Istenem, majd megvakult a szertelen ragyogástól! Ott ült a szoba közepén a Szentháromság, tűzben, szemkápráztató fényben, ragyogásban; nézte, nézte nagy álmétkodással, aztán közelebb, közelebb lépett hozzá, egy kicsit megérintette ujjával a fényességet, hogy vajjon éget-e s im, az ujjá egyszeribe megaranyosodott. Jaj de megijedt a leányka! Kiszaladt a szobából, becsapta maga után az ajtót s hátra sem mert nézni, úgy reszketett a félelemtől. Mi lesz most vele? Mindenképpen próbálta ujjáról lemosni az aranyat, de hiába, nem ment le az. Most már hiába tagadja, Szűz Mária tudni fogja, hogy bent járt a tizenharmadik szobában.

Kevéssel ezután csakugyan haza is jött Szűz Mária. Mindjárt szólította a leánykát s elvette tőle a kulcsokat. Amint a kulcsokat átvette, erősen a leányka szemébe nézett s kérdezte tőle:

– Nem nyitottad ki a tizenharmadik szoba ajtaját?

– Nem, felelt a leányka.

De a szive dobogott erősen, s az arca lángba borúlt.

– Csakugyan nem nyitottad ki? – kérdezte ismét Szűz Mária.

– Nem, felelte a leányka másodszer is.

Akkor Szűz Mária ránézett a leányka aranyos ujjára s megkérdezte harmadszor is:

– Nem nyitottad ki?

– Nem, mondta a leányka harmadszor is.

– Na jó, mondotta Szűz Mária. Te nem engedelmeskedtél nekem, de még hazudtál is, nincs helyed többé a mennyországban.

Merőn ránézett a leánykára s ez abban a pillanatban mély álomba merült. Akkor szép csendesen leeresztette a földre s letette egy rengeteg erdő közepére. Mikor fölébredt a leányka, szólni, kiabálni akart, de egy szó nem sok, egy hang sem sok, annyi sem jött az ajakára. Felugrott a földről, futni akart, de semerre sem mehetett: mindenfelé sűrű tövises fák s bokrok állották útját. Búsult a szegény leányka, majd megszakadt a szive nagy bánatában, de hiába, nem mehetett tovább. Szerencséjére, talált egy vén odvas fát, annak az odvába bebújt: ez lett az ő lakása a ragyogó fényes menyország után! Szél elől, eső elől ide huzódott, itt hált éjjelenként. Hej, szomorú egy élet volt ez s keservesen sirt, ha elgondolta, hogy de jó dolga volt a menyországban, de szép volt ott minden s milyen jól telt ott az idő az angyalkákkal! Nemhogy kalács, de száraz kenyér sem volt itt. Gyökereken rágódott s ugyancsak örült, ha epret, málnát kapott. Mikor pedig őszre járt az idő, összegyűjtötte a száraz leveleket, abból csinált ágyat magának télre, hogy meg ne fagyjon s összeszedette, ami mogorót talált: ez volt az ő téli esésege. A ruhája is mind leszakadozott, lerongyolódott s tavasszal hosszú selyem hajával takarta be gyenge testét. Így telt, múlt az idő, esztendő esztendő után, szörnyű nyomorúságban, örökös sanyarkodásban.

Bizony szánta-bánta bűnét a leányka, imádkozott éjjel-nappal, hogy Isten bocsássa meg az ő bűnét s im, csakugyan Isten megelévelte sok s nagy szenvedéseit. Egy tavasszal véletlenül arra vetődött a királyfi. Ott vadászott a rengetegben, üzőbe vett egy őzet s már éppen célba vette, mikor a sűrűségben úgy eltűnt, mintha föld nyelte volna el. De a királyfi nem volt amolyan tedd el s elé s vedd legény, neki vágott a sűrűségnek, kardjával utat nyesett a sűrűségben s éppen az odvas fa előtt bukkant ki a sűrűségből. Ott már mehetett volna tovább bátran, de halljatok csodát, úgy megállott, mintha földbe gyökeredzett volna a lába. Az ám, ott ült a leányka a fa alatt. Arany-haja sarkig betakarta. Olyan szép volt, olyan gyönyörű volt, hogy a napra lehetett nézni, de rá nem. Na, nagy nehezen megjött a szava a királyfinak s kérdi a leánykát:

– Ki vagy te, mi vagy te, gyönyörű szép leányzó? Hogy kerültél ide, rengeteg erdőbe?

A leányka azonban csak nézte a királyfit, de nem felelt, mert nem tudott szólni.

– Eljössz velem az én palotámba? – kérdezte a királyfi.

A leányka most sem felelt, csak intett a fejével.

Most a királyfi szép gyengén a karjára vette, a lovához vitte, fölült a lóra s magához emelte a nyeregbe. Aztán haza mentek a palotába, csináltatott neki arany ruhákat, s egy hét, kettő alig hogy eltelék, feleségül vette.

Aztán telt, múlt az idő, eltelt egy esztendő s im a néma királynénak olyan szép aranyhajú gyermeke született, hogy a kicsi király nem találta helyét nagy boldogságában. Az ám, nem sokáig tartott a nagy boldogság. Még az éjjel eljött Szűz Mária a kicsi királynéhez s azt mondta neki:

– Ha megvallod, hogy jártál a tizenharmadik szobába, visszaadom a hangodat, újra beszélhetsz; de ha tovább is tagadod, magammal viszem a gyermekedet.

A királyné megszólalt, de azt mondta:

– Nem, én nem nyitottam ki azt az ajtót.

– Hát akkor csak maradj néma ezután is, mondotta Szűz Mária s elvitte a gyermeket.

Hej, lett reggel a palotában nagy felfordulás! Keresték a gyermeket minden felé, tűvé tették az egész palotát, de bizony nem találták. Erre aztán elkezdettek suttozni az udvarbéliék, hogy a királyné emberevő, bizonyosan megette a saját gyermekét. A királyné jól hallotta ezt, de nem szólhatott. Hallotta a kicsi király is, de ő nem hitte el ezt a hitvány beszédet. Fájt a szive a szép aranyhaju fiúért, de nem bántotta a feleségét, mivelhogy erősen szerette.

Na, eltelt ismét egy esztendő s a királynénak megint született egy aranyhajú fia. Még szebb volt az elsőnél és bezzeg örült a király. De csak másnap reggelig tartott az öröme, mert éjjel leszállott Szűz Mária a mennyországból s mondta a kicsi királynénak:

– Valld meg, hogy kinyitottad az ajtót s visszaadom szavadat is, a gyermekedet is; máskülönben ezt is magammal viszem.

– Nem, nem nyitottam ki, mondta most is a királyné.

Szűz Mária nem szólt többet, csak karjába vette a gyermeket s elszállott vele. De volt a hogy volt először, most már éktelenül lármáztak az udvarbeliek s hangosan vádolták a királynét, hogy megette a gyermekét. Követelték a királytól, hogy hivassa össze a tanácsosait s azok mondjanak ítéletet a királyné felett. De a király nem hallgatott rájuk, megparancsolta, hogy többet szó se essék erről a dologról.

Harmadik esztendőben leánykája született a királynénak s Szűz Mária leszállott hozzá harmadszor is. Most csak annyit mondott neki:

– Jere velem!

Megfogta a királyné kezét, felvitte a mennyországba s ott megmutatta neki a fiait.

Éppen játszottak a fiúk s a királyné hozzájuk akart szaladni, hogy ölbe kapja, összevisszacsókolja őket, de Szűz Mária nem engedte.

– Elébb valld meg, hogy kinyitottad az ajtót. Akkor aztán magaddal viheted a fiaidat.

– Nem, nem nyitottam ki, mondta a királyné harmadszor is.

Szűz Mária leszállott a földre a királynéval és a kicsi leánykáját magával vitte a mennyországba.

De most már csakugyan csordultig telt a pohár. A király nem birt az udvarbéliekkel, össze kellett hivatni a tanácsosait, hogy mondjanak ítéletet a királyné felett. A tanácsosok, merthogy a királyné semmit sem felelt a kérdésekre, – felelt volna szegény, ha tudott volna! – halálra ítélték, még pedig tűzhalálra. Kimondták az ítéletet, hogy máglyára kötik s úgy égetik meg. Össze is hordották a fát, megrakták a máglyát, a királynét megkötözték, a máglyának alája gyújtottak, a láng már körül szaladt, lobogott s most már ellágyult a királyné szive is. Szánta-bánta bűnét s oktalan makacsságát.

– Még is megkellene vallani bűnömet a halálom előtt, gondolta magában.

Ebben a pillanatban megjött a szava s hangosan kiáltotta:

– Mária, Mária, bűnös vagyok!

Mostan pedig – halljatok csudát! Megnyíltak az égnek csatornái, esni kezdett az eső, kialudtak a máglya lobogó lángjai s mennyei fény áradott a máglya fölé. Mennyei fényben, ragyogásban ereszkedett lefelé Szűz Mária, oldalán a két kicsi királyfi, karján a csecsemő. S leszállván a földre, mondá Mária:

– A bűnét megbánónak megbocsátok, ime, gyermekeid.

Álmélkodék ezen a nagy sokaság, miközben Mária újra visszaszállott a fényes mennyországba...

A félelemkereső

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, volt egy szegény ember s annak két fia. Az idősebb ügyibevaló, okos fiú volt, de a másik: féleszű, kolontos volt, minden dolgával csak bosszúságot szerzett az apjának. Az idősebb fiúnak csak annyi hibája volt, hogy este sehová sem lehetett küldeni, annyira félénk természetű volt s különösen ha a temető mellett kellett elmennie, a foga is vacogott a félelemtől. Bezzeg nem félt a kisebbik. Ha hallotta, hogy ez vagy az az ember megijed attól vagy ettől, szörnyen csudálkozott. Mondta is gyakran: Na, én igazán nem értem, mi az a félelem. Ha egyebet nem, azt az egy *mesterséget* szeretném megtanulni.

Hát hiszen, ha erre volt kedve, hamarosan lett alkalma is. Azt mondta neki az apja:

– Hallod-e, már elég nagy s elég erős vagy, hogy te is tanulj valamit. Látod-e, a bátyád mindig dolgozik, te pedig reggeltől estig lustálkodol. Bizony nem érdemled meg, hogy Isten áldott napja reád süssön.

– Jól van, apám, mondta a fiú, én szívesen tanulok s ha kelmed is úgy akarja, szeretném megtanulni a félelmet. Mert ezt nem ismerem.

Hallotta ezt a beszédet az idősebb fiú s nagyot kacagott.

– Ó, te bolond, te, mit beszélsz! Hiszen csak eredj, hamar kitanulod ezt a mesterséget.

Hanem a szegény ember nem nevetett. Nagyot sóhajtott s azt mondta:

– Ó, te ügyefogyott, te! A félelmet akarod megismerni? Azzal ugyan nem keresed meg a kenyeredet.

Na, jól van, a hogy lesz, úgy lesz, majd meglátjuk, hogy lesz. Éppen akkor talált arra felé járni a harangozó, beköszönt az udvarra, szóba állott a szegény emberrel, kérdezte, mi ujság, hogy s mint megy a soruk? Az ám, jó helyen kérdezősködött, mert a szegény ember nem fogyott ki a panaszból. Hogy ilyen meg olyan nagy a szegénység, mikor van kenyér, mikor nincs, a kisebbik fia csak lógáz elé-hátra egész nap, nem fér a nyakára a dolog, tanulni sem akar semmit.

– Dehogy nem akarok! – szólt közbe a kolontos fiú. – Most mondtam, hogy szeretném megtanulni a félelmet.

– No, hallja? Hát nincs igazam? – mondta a szegény ember. – Hát lehet ezzel kenyeret keresni?

– Egyet se évelődjék kelmed, – mondta a harangozó. – Adja hozzám ezt a fiút. Nálam jó dolga lesz s kitanulhatja ezt a mesterséget, ha olyan nagy kedve van rá.

Se szó, se beszéd, hadd menjen Isten hírével, gondolta a szegény ember s ment is a fiú nagy örömmel, beállott szolgálatba a harangozóhoz.

– Na, – gondolta magában a harangozó – majd megtanulod nálam, mi az a félelem. Mindjárt felvitte a toronyba, megtanította harangozni s két nap múlva, mikor már értette a harangozást, éjnek idején, éppen éjféltkor, felrázta az ágyból, s küldte a toronyba, hogy harangozzon.

Fölkelt a fiú, ment a toronyba, megfogta a kötelet, de amikor éppen rángatni akarta, látja, hogy a torony ablakában ott ül valaki, talpig fehér lepedőben.

– Hé, ki vagy? – kiáltott a fiú – de a fehér lepedős valaki egy szót sem szólt, azt is lassan mondta, s meg sem mozdult.

– Felelj, vagy jer ide, – kiáltott a fiú. – Nincs itt neked semmi dolgod éjjel.

De a fehérlepedős valaki (a harangozó volt az!) meg sem mozdult, hadd higye a fiú, hogy kísértet.

Harmadszor is megszólította a fiú:

– Hé, fickó, mondd meg, ki vagy, mert különben ledoblak a lépcsőn!

– Abból ugyan nem eszel, gondolta magában a harangozó s meg sem mozdult, nem hogy szólt volna.

Hej, megmérgeződött a fiú. Egy-kettőre a torony ablakához ugrott, megragadta a „kísértetet“ s úgy ledobta a lépcsőkön, hogy az nagyot nyekkent belé s most már csakugyan nem mozdult meg,

merthogy nem tudott megmozdulni. A fiú pedig többet nem törődött vele, harangozott s aztán szépen hazament, lefeküdt, egy szó nem sok, annyit sem szólt senkinek, elaludt.

Eközben a harangozó csak várta, várta az urát, de várhatta, ott nyögött, jajgatott az egy szögeletben. Mikor aztán megsokallotta a várást, felrázta a fiút s megkérdezte:

– Te, nem tudod, hol maradt az uram? Még előtted felment a toronyba, vajjon miért nem jön?

– Én nem láttam őkelmét, – felelt a fiú – de a torony ablakában állott valami fehérlepedős fickó.

Szólítottam háromszor, nem felelt, megfogtam s a garádicson lehajítottam. Menjen, nézze meg, nem a harangozó-e?

Szaladt az asszony esze nélkül s hát csakugyan ott feküdt az ura egy szögeletben, nyöszörgött, jajgatott: jaj, a lábam, jaj! Bezzeg hogy kificamodott a lába a nagy esésben. Nagy nehezen láburaállította az asszony az urát, hazatámogatta, aztán éktelen kiabálással, jajgatással szaladt a szegény emberhez:

– Jaj, jaj! Jőjjön ki kend! Tudja-e, mi történt? A kend akasztófára való fia ledobta az uramat a torony garádicán! Az uram lába eltört. Mindjárt eltakarítsa a háztól azt a kötélre valót! Hallotta kend?!

Hiszen nem kellett biztatás a szegény embernek, szaladt a harangozóhoz, a fiút eldöngette, hogy a csontja is ropogott belé.

– Ne üssön kend! – kiabált a fiú. – Én nem vagyok hibás. Háromszor megszólítottam, miért nem felelt?

– Hallgass, te istentelen, te! Eltakarodj a szemem elől, ne is lássalak többet!

– Hiszen jól van, jól, mondta a fiú, nem is maradok itt, csak megvárom a reggelt, megyek s meg sem nyugszom, míg a félelmet meg nem ismerem.

– Hát csak eredj, bánom is én akármit csinálsz, csak ne lássalak. Nesze, itt van ötven tallér, menj világgá s meg ne mondd senkinek, hová való vagy, kinek a fia vagy, hogy ne kelljen szégyenkezniem miattad.

– Ne féljen apám, mondotta a fiú, én miattam többet nem szégyenkezik. Isten áldja meg!

Ahogy felkelt a nap, a fiú is felkászolódott, zsebrevágta az ötven tallért s indult világgá. Ment, mendegélt s a mint ment, folyton csak azt sóhajtott hangos szóval: hej, ha megtanulhatnám a félelmet! Hej, ha megtanulhatnám! Ahogy így sóhajtozik magában, szembe jó vele egy ember, hallja, hogy min sóhajtozik s mondja neki:

– Mit beszélsz, te fiú? A félelmet akarod megtanulni? Látod-e amott azt a fát? Nézd meg jól! Akasztófa az. Hét ember lóg rajta. Eredj, ülj az akasztófa alá, hálj ott ma éjjel s reggelre megtanulod a félelmet.

– Bizony, ha megtanulom, mondta a fiú, kendnek is adom az ötven talléromat, csak jőjjön ide reggel.

Azzal Istennek ajánlották egymást, az ember ment a maga útjára, a fiú az akasztófa felé s hogy odaért, alája ült s várta szép csendesen a nap lenyugvását. Na, lement a nap, besetétedik s egyszerre csak hideg szél kerekedik, de olyan, hogy a fiúnak vacogott a foga belé. Nagy hirtelen ágat-bogat gyűjtött össze, tüzet gyújtott, melléje telepedett, de éjfélkor még erősebb szél kerekedett s a tűz mellett is majd megfagyott. Fölnéz az akasztófa s látja, hogy a szél csakúgy lóbálja, hányja-veti ide-oda az akasztott embereket. Gondolja magában: ej, ej, itt a tűz mellett is majd megfagyok, hát még azok a szegények odafent! Volt az akasztófa aljában egy lajtorja, nekitámasztotta az akasztófának, fölmászott s egyik holttestet a másik után leoldotta, mind a hetet lehozta s a tűz mellé szépen lefektette. Aztán megpiszkálta a tüzet, hadd égjen jobban, még fát is szedett össze, rá rakta, lobogott, pattogott a tűz s csakúgy örült a lelke, hogy most már azok a szegény emberek nem fáznak. Bezzeg hogy nem fáztak, de merthogy mozdulatlan feküdtek egy helyben, tüzet is fogott a ruhájuk.

– Hé, atyafiak, mondta a fiú, vigyázzanak kendtek, mert különben újra felfüggesztem kendteket.

Hát azoknak ugyan beszélhetett, nem hallottak azok egy szót sem, csak feküdtek mozdulatlan s egyszerre csak lángba borult a ruhájuk. Hej, megmérgeződött a fiú!

– Mit, hát hiába beszélek nektek?! Azt akarjátok, hogy én is elégjek veletek? Olyan nincs!
Mefogta sorba s felvitte őket oda, a hol voltak, hadd lógjanak, kalimpáljanak ott tovább. Aztán lefeküdt a tűz mellé s aludt mint a bunda. Reggel jött az ember, már előre örült az ötven tallérnak, de bezzeg lefittyent az ajaka.

– No, megtanultad a félelmet? – kérdezte.

– Nem én, honnan tanultam volna meg? Talán bizony ezektől az emberektől, kik még a szájukat sem nyitották ki?

– No, mondta magában az ember, ilyet még nem láttam világéletemben.

Tovább ment a fiú s a mint ment, mendegélt mind csak azt sóhajtozta: hej, csak megtanulnám a félelmet! Hej, csak megtanulnám! Éppen mögötte jött egy fuvaros, hallja a sóhajtozását s kérdi:

– Ki vagy, te fiú?

– Azt nem tudom.

– Hová való vagy?

– Nem tudom.

– Ki az apád?

– Azt nem szabad megmondanom.

– Hát mit dunnyogsz te folyton magadban?

– Szeretném megtanulni a félelmet s nincs, aki megtanítsa rá.

– Már hogye! Jere csak velem, én majd megtanítlak.

A fiú mindjárt hozzászegődött, mentek tovább együtt s éjjelre egy vendégfogadóban szállottak meg. Amint belépett a szobába, az volt az első szava: hej, ha megtanulhatnám a félelmet! Hallja ezt a korcsmáros, nagyot kacag s mondja:

– No, ha csak erre van kedved, itt majd megtanulod!

– Ugyan hallgass, mondta a korcsmárosné! Már sokan megjárták itt. Kár volna ezekért a szép szemekért, ha reggel nem látnák a napot.

– De, – mondta a fiú – akármilyen nehéz legyen, én meg akarom tanulni a félelmet. Ezért mentem világgá.

Nem hagyott addig békét a korcsmárosnak, míg ez el nem mondta, hogy nem messze innét van egy elátkozott vár, hol megtanulhatja a félelmet, ha három éjet ott tölt. Aztán elmondta azt is, hogy a király annak ígérte a leányát, aki három éjet el mer tölteni a várban. Van ott rengeteg kincs, azt a gonosz szellemek őrzik s aki azoktól megszabadítja, egész életére elvetheti a gondját, úgy meggazdagodik. Már sokan próbáltak szerencsét, de még eddig mind otthagyták a fogukat.

Alig várhatta a fiú, hogy megvirradjon, ment a királyhoz s jelentette magát:

– Felsőleges királyom, életem, halálom kezébe ajánlom, ha megengeded, három éjet ott lennék az elátkozott várban.

– Jól van, mondta a király, eredj. Háromféle dolgot választhatsz szabadon s viheted magaddal.

Mondta a fiú:

– Köszönöm, felsőleges királyom, hát akkor csak adasson nekem tüzet, egy esztergapadot, meg egy gyalupadot s bárdot hozzá.

Mind amit kívánt a fiú, a király nappal a várba vitette s mikor esteledett, fölment a fiú a várba, az egyik szobában tüzet rakott, a gyalupadot melléje tette, a másikra pedig ráült. Aztán elkezdett sóhajtozni: hej, csak megtanulnám a félelmet! De itt ugyan nem lesz, akitől! Éjfél felé a tűz leszakadt, megpiszkálta, a tűz lángot vetett s abban a pillanatban valami nyávogást hall a szoba egyik sarkából: nyáu, nyáu, nyáu! Jaj de fázunk! Majd megfagyunk!

– Mit nyávogtok, bolondok! kiáltott a fiú. Ha fáztok, jertek ide, a tűz mellett majd megmelegedtek.

No, ha hívta, hát jött is egyszeribe két nagy fekete macska, azaz, hogy mit mondok: jöttek! Egy ugrással ott termettek, a tűz mellé telepedtek, az egyik a fiúnak jobb, a másik a baloldala felől s aztán szörnyű haragosan, rettentő vadul néztek reá. Mikor aztán fölmelegedtek, kérdezték a fiút:

– Pajtás, nem akarsz velünk kártyázni?

– Mért ne? Hanem előbb mutassátok a körmötöket, hadd látom.

A macskák szó nélkül kinyujtották a lábukat s mutatták a körmüket.

– Ej, de hosszú körmötök van, mondta a fiú. Minek az? Várjatok csak, hadd vágom le előbb.

Feleletet sem várt, nyakoncsípte a macskákat, föltette a gyalupadra, odasrófolta a lábukat, aztán mit gondolt, mit nem, elég az, hogy azt mondta: na, jól megnéztem a körmötöket, nem játszom én veletek kártyát – agyoncsapta mind a kettőt s kidobta az ablakon. Megint leült a tűz mellé, azaz hogy le akart ülni, mert egyszerre csak seregestül tódultak be a szobába a nagy fekete macskák s a még nagyobb fekete kutyák; a macskák nyávogtak, a kutyák ugattak rettenetesen, csikorgatták a fogukat, a szemük csak úgy hányta a szikrát. Annyian voltak, hogy a fiú már nem tudta, merre húzódjék.

– Ej, ilyen-olyan adta, gondolta magában, elég volt már a tréfából, hadd vetek véget ennek. Fogta a bárdját, közéjük csapott s a melyik idejében félre nem ugrott, azt mind agyoncsapta s kidobta az ablakon. Aztán megint felélesztette a tüzet s nagy nyugodtan tovább üldögélt, melegedett mellette. Egyszerre csak laposokat kezdett pislantani, szeretett volna lefeküdni s aludni. Néz erre, néz arra, vajjon van-e ágy. Az ám, az egyik szegletben volt egy nagy ágy.

– No, ez éppen jó lesz, ebbe belefekszem, mormogta magában s lefeküdt. De mikor éppen be akarta hunyni a szemét, megmozdult az ágy, elindult s körüljárt az egész várban.

– Hát csak eredj, mondta az ágynak, ha nincs jobb dolgod.

Hiszen ment is az ágy, nem kellett annak biztatás, úgy szaladt, mintha hat ló lett volna elébe fogva, lépcsőkön fel, lépcsőkön le, aztán egyszerre csak felborult.

– De már így nem alkudtunk, mondta a fiú. Nekivetette a vállát, félrebillentette az ágyat, felkászolódtott, visszament a tűz mellé, ott feküdt le s reggelig aludt mint a bunda.

Jó reggel a király, látja, hogy ott fekszik a földön.

– Na, ezt bizonyosan megölték a kísértetek, mondja magában. Kár, igazán kár ezért a szép fiúért.

De már erre megmozdult a fiú, fölneézett a királyra s mondta:

– Egyet se búsuljon, felséges királyom, kutya bajom sincsen!

Ámult, bámult a király, nem akart hinni sem a szemének, sem a fülének.

– Ugyan bizony, hogy tudtál életben maradni? kérdezte a fiut.

– Hát, felséges királyom, úgy maradtam, ahogy maradtam. Elég az, hogy egy éjszaka eltelt, majd eltelik valahogy a másik kettő is.

Aztán ment a korcsmároshoz. De bezzeg hogy szeme-szája táltva maradt ennek is.

– Na, mondta, nem gondoltam volna, hogy még életben lássalak. Hát megtanultad-e, mi a félelem?

– Dehogyan tanultam, dehogyan tanultam, felelt a fiú szomorúan. Talán nem is tanulom meg soha.

Este megint felment a várba, leült a tűz mellé s elkezdett sóhajtozni: Hej, ha megtanulhatnám a félelmet! Éjfél felé egyszerre csak nagy lármát, kiabálást hall, néz erre, néz arra, nem lát semmit s amint erre-arra forgatja a fejét, hát csak leesik szörnyű nagy kiáltással elébe egy félelmes ember.

– Hé! Hé! – kiáltott a fiú – még egy félelmes hibádzik innét – ez így kevés.

Erre újra nagy láрма, sivalkodás, sikoltozás, ordítás kerekedett s leesett elébe a másik félelmes ember is.

– Várj csak egy kicsit, szólt a fiú, előbb egy kicsit megpiszkálom a tüzet.

A míg a tüzet piszkálta, fujta, azalatt a két félelmes összeragadt s lett belőle egy szörnyű nagy ember s leült a fiú helyére.

– Hé, atyafi, hé! kiáltott a fiú, ez az én padom!

Hanem az a szörnyű nagy ember azt sem mondta: befellegzett, csak ült tovább a padon. Na, megmérgeződött a fiú, megfogta az embert Isten igazában s félre lökte, mintha ott sem lett volna. Alighogy félre lökte, még több ember esett le a szobába, azok az emberek hoztak magukkal két koponyát, egy sereg embercsontot s elkezdtek azokkal játszani.

A fiúnak is kedve kerekedett a játékra s kérdezte:

– Hé, halljátok-e? Játshatok-e én is veletek?

– Igen, ha van pénzed.

– A pénz a legkevesebb, mondta a fiú, de a golyótok nem elég kerek.

Azzal fogta a halálfejeket s az esztergapadon jó kerekre esztergázta.

– Így la! Most már jobban fognak gurulni. Hát hadd kezdődjék a játék.

Játékba fogtak, csak úgy döngött a padló, hanem amint éjfél ütött az óra, minden eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. Mit volt, mit nem tenni, lefeküdt s aludt reggelig, mint a bunda.

Jött a király jókor reggel, csudálkozott, de nagyon s kérdezte, hogy mit csinált az éjen.

– Én bizony, felelt a fiú, egy kicsit kugliztam, egy pár fillért el is vesztettem, de se baj, maradt még elég pénzem.

– S nem féltél?

– Dehogy féltém, dehogy féltém. Sohasem mulattam még ilyen jól. Hej, csak megtanulnám, mi az a félelem!

Harmadik éjjel ismét leült a padjára s sóhajtozott: hej, ha megtanulhatnám a félelmet! Éjfél felé lefeküdt s amint ott feküdt a tűz mellett, bejött hat magas ember, akik egy koporsót hoztak magukkal. Megszólt a fiú: Na, ez bizonyosan az én bácsikám, aki pár nap előtt halt meg. Jere, bátyám, jere! – intett feléje. Az emberek letették a koporsót a földre, ő meg oda ment, felnyitotta a koporsó födelét: egy halott ember feküdt abban. Lehajolt, megtapogatta az arcát, de az nagyon hideg volt.

– Várj csak, mondá, majd megmelegítek én.

Visszafordult a tűzhöz, a kezét megmelegítette s aztán úgy tapogatta meg a halott arcát. De bizony az akkor is csak hideg volt. Akkor kiemelte a koporsóból, a tűz mellé vitte, a karjai közt ringatta, hátha megmozdul a vére. Mikor aztán látta, hogy ez nem használ, azt mondta: – Talán ha együtt feküdnénk az ágyba, felmelegednék, – vitte az ágyba, belefektette s maga is lefeküdt melléje.

Hát csakugyan egy kevés idő múlva melegedni kezdett a halott teste s megmozdult.

– Na látod, bácsikám, hogy megmelegedtél! – örvendezett a fiú!

A halott azonban felkelt s nagyot kiáltott:

– No, most megfojtlak téged!

– Mit!? pattant fel a fiú, – ez a hála s köszönet? Mars vissza a koporsóba!

Fölkapta, vitte, beledobta a koporsóba, rácsapta a födelet. Erre odajött ismét a hat ember, a koporsót felemelték s elvitték. A fiú pedig nagyot sóhajtott: hej, haj, ettől sem ijedtem meg! Sohasem tanulom meg a félelmet!

Ekkor egy ember lépett be, aki nagyobb volt valamennyinél, szörnyű volt ránézni is. Öreg, nagyon öreg ember volt már, s hosszú fehér szakála a földet verte.

– Na, te fickó, most megtanulhatod a félelmet, mert meg kell halnod.

– Csak lassan a testtel, szólt a fiú. Ott is ott leszek én, ha meg kell hálnom.

– Már viszlek is, szólt az öreg.

– Csak lassan, lassan, ne olyan sebesen; vagyok én olyan erős mint te, még erősebb is.

– Mindjárt meglátjuk, mondta az öreg, – melyik az erősebb. Gyerünk, birkózzunk.

Kimentek a vár udvarára, vár udvarán az ólomszérűre, ott az öreg felkapta a fiút, s úgy levágta, hogy hónaljáig süppedt a földbe. Hopp! abban a szempillantásban kiugrott a fiú, megragadta az öreget, megkerengette a levegőben s úgy lecsapta, hogy éppen nyakig süppedt a földbe. Hiába erőlködött, nem tudott kimászni.

– No, most kezemben az életed, mondotta a fiú!

– Ne ölj meg, könyörgött az öreg. Ha kiszabadítasz innét, egész életedre gazdaggá teszlek.

A fiú megkegyelmezett az öregnek, ez pedig visszavezette a várba, le a pincébe. Ott volt három hordó, tele mind a három arannyal.

Mondta az öreg:

– Ebből egy rész a szegényeké, egy a királyé, a harmadik rész a tied.

Ebben a pillanatban tizenkettőt ütött az óra, az öreg eltűnt s a fiú egyedül maradt a sötétben. Körültapogatódzott s nagy nehezen kijutott a pincéből, fel a szobába s ott lefeküdt a tűz mellé.

Reggel jött a király s kérdezte:

– No, fiam, most már csak megtanultad, mi a félelem?

– Nem, felelt a fiú. Itt volt a halott bátyám, aztán itt volt egy hosszú fehérszakállas ember, megmutatta a pincében a kincseket, de a félelmet nem tanultam meg, arról nekem egyik sem beszélt.

– Ember vagy, fiam, mondta a király. A váramat felszabadítottad az átok alól, tied a leányom s fele királyságom.

– Jó, jó, mondta a fiú, az nagyon szép, de még mindig nem tudom, mi a félelem.

Eközben felhordták a pincéből a tenger aranyát s még az nap megtartották a lakodalmat. Tetszett a fiúnak a királykisasszony, de azért mind csak azt sóhajtozta: hej, csak megtanulhatnám, mi a félelem!

Na, e miatt nagyon bosszankodott a felesége. Szólt a szobalányának:

– Hallod-e, tennünk kell valamit, hogy az uram tanuljon meg félni.

– Majd segítek én ezen, mondotta a szobalány.

Estére hozott a patakából egy dézsa vizet s mikor javában aludt a kicsi király, lehuzta róla a takarót s a vizet rá öntötte. Voltak a vízben kicsi halacskák is s ezek a hideg testükkel mind ott ficáinkoltak a mellén.

Haj, felébredt a kicsi király, nagyot ordított, el kezdett reszketni, mint a kocsonya s csak úgy dideregte nagy fogvacogással: Jaj, de megijedtem! Jaj, de félek, édes feleségem! Jaj, jaj, most már tudom, mi a félelem!

Itt a vége, fuss el véle.

A farkas és a kecskollók

Volt egyszer egy öreg kecske s annak hét kicsi kecskollója. Szerette az öreg kecske az ő fiait, hát hogyné szeretne volna. Mindig velük volt, egy pillanatra sem hagyta el, nehogy valami bajuk essék, egyszer azonban elfogyott a füvecské, ettek volna s nem volt mit: az öreg kecskének ki kellett menni a rétre fűért. De minekelőtte útnak indult volna, ugyancsak a szívére kötötte a hét kecskollónak:

– Halljátok-e, én most elmegyek a rétre, de vigyázzatok, nehogy beeresszék a farkast, ha ide vetődik, mert bizony mondom, szőröstől, bőrostól felfal. Gonosz egy állat az, mondotta tovább a vén kecske. Hogy megcsaljon, más bőrt húz magára, de ti ne higgyetek neki: megismeritek durva hangjáról s fekete lábáról, csak vigyázzatok jól.

Mondták a kecskollók:

– Egyet se aggódjék, lelkem jó anyám. Ide ugyan be nem teszi a lábát farkas-barkas koma.

Elment a vén kecske, de még a faluból sem ért ki, jött a farkas-barkas, kopogtatott az ól ajtaján:

– Nyissátok ki, édes fiaim, hazajöttem s hoztam nektek zöld füvecskét, leveles ágacskát.

De a kecskollók megismerték a farkast durva, rekedtes hangjáról s kiszóltak:

– Bizony nem nyitjuk ki az ajtót, mert te nem vagy a mi édes anyánk. A mi anyánknak kedves hangja van, a tied pedig olyan durva, rekedtes. Farkas vagy te, nem kecske!

– Lám, lám, morgolódott magában farkas-barkas, de okosak a kis kecskollók. De csak várjatok, majd túljárok én a ti eszeteiken. Elment a boltba, vett egy nagy darab krétát, azt megette s egyszeribe megfinomodott a hangja. Azzal visszament az ólhoz, ismét kopogtatott az ajtón:

– Nyissátok ki, lelkem fiaim, hoztam nektek zöld füvecskét, leveles ágacskát.

Hanem a farkas az ól ablakára találta tenni a talpát s a kecskollók kiszóltak:

– Bizony nem nyitjuk ki az ajtót, mert a mi anyánknak nincs fekete lába, mint neked. Farkas vagy te, nem kecske!

– Ej, ilyen-olyan adta, – morgolódott a farkas – megálljatok csak! Hiszen mindjárt nem lesz fekete a lábam.

Elszaladt a pékhez s annak elpanaszolta, hogy a lábát megütötte, mindanégyet, kösse be tészttával.

A pék megsajnálta farkas-barkast, bekötötte mind a négy lábát tészttával, aztán farkas-barkas szaladt a molnárhoz s attól lisztet kért.

– Dehogy adok, mondotta a molnár, valami rosszban sántikálsz, farkas-barkas koma.

– Bizony ha nem adsz, mindjárt felfallak, fenyegetődött farkas koma.

A molnár megijedt farkas-barkas komától s behintette a lábát liszttel.

Most már harmadszor ment az ól ajtajára, kopogtatott s beszólt édes-kedves, anyás hangon:

– Nyissátok ki, lelkem fiaim, hazajött a ti édes anyácskátok, hozott nektek zöld füvecskét, leveleságacskát.

– Mutasd a lábadat – szóltak a kecskollók – hadd lám, te vagy-e a mi édesanyánk.

A farkas feltette lábát az ablak fájára s a bolond kecskollók a fehér láb láttára kinyitották az ajtót. Szentül hitték, hogy az édesanyjuk az, senki más. Az ám, a farkas volt az! Hej, édes jó Istenem, de szörnyen megijedtek. Ha lehet, a föld alá bujnak, de nem bujhattak a föld alá, bujnak hát, a hová lehetett: asztal alá, ágy alá, kemence mögé, ruhás almáriomba, tálalba, pohárszékbe, a hetedik a tulipános ládába. De hiszen bujhattak, a gonosz farkas sorba elé tessékelté őket s egymásután felfalta. Csak éppen a legkisebbet, a hetediket nem találta meg. Na, elég volt neki hat is. Ugy jól lakott, hogy alig birt elcammogni. Ahogy kiért a rétre, lefeküdt egy fa alá s ott elaludt.

Nem sokkal ezután hazajön a vén kecske, de majd elájult szörnyű ijedtében. Az ajtó tárva-nyitva, bent a szobában minden felforgatva, keresi, szólítja a fiait, egy hang sem felel rá, sír, rí, keservesen jajgat, óbégat s nagy későre megszólal a legkisebb kecske: Itt vagyok, éd's anyám.

– Hol, lelkem gyermekem?

– A tulipántos ládában.

Nosza, felnyitja a láda fedelét, kikapja onnét a kis kecskollót, öleli, csókolja s kérdi: hol a többi. Mondja a kis kecskolló, hogy mi történt. Hogy itt járt a farkas-barkas s hamm! bekapta mind a hat testvérét.

De bezzeg nem volt otthon maradása a vén kecskének. Mondta a kicsi fiának:

– Jere, fiam, jere. Egy életem, egy halálom, addig meg nem nyugszom, míg azt a gyilkost meg nem találom!

Szaladtak a rétre, de hogy szaladtak! Mint a sebes szél, még annál is sebesebben. Hát éppen arra a fára bukkantak, amelyiknek a tövében aludott a farkas. Kidüllesztette a hasát s úgy horkolt, fujt, hogy zúgtak belé a falevelek, hajladoztak, bólintgattak a fa ágai.

Megáll a vén kecske, nézi, nézi, vizsgálja erről is arról is a farkast s hát látja, hogy valami mozog a felpuffedt hasában.

– Ó Istenem, édes jó Istenem! fohászodott fel a vén kecske, úgy tetszik nekem, hogy még élnek az én édes fiaim!

Uccu, nem sokáig gondolkozott, haza szaladt, s ollót, tűt s cérnát hozott magával. Szép csendesen a farkas mellé guggolt, az ollóval kihasította a belét s hát abban a pillanatban egy kecskolló kidugta a fejét. Hasítja tovább, s im, egymásután mind a hat kecske kiugrik: kutyabaja sem volt egyiknek sem, mert a falánk farkas-barkas csak úgy lenyelte őket.

Na, volt öröm, de milyen öröm! A kecskollók ugráltak-bugráltak, nem találták helyöket széles jókedvükben. Mikor aztán jól kitáncolták magukat, mondta a vén kecske:

– Elég volt a táncból, most szaladjatok a patakra, hozzatok köveket, töltsük meg a gyomrát farkas-barkasnak, míg alszik.

Szaladtak a kecskollók, hoztak egy csomó követ, azt bedugták farkas-barkas hasába, a vén kecske meg szépen bevarrta a nyílást, de olyan ügyesen, hogy meg sem mozdult farkas-barkas. Aztán, usdi neki, vesd el magad, szaladtak haza!

Hát a farkassal mi lett? A farkassal bizony az lett, hogy mikor felébredt, erősen megszomjazott s elindult a patakra, hogy igyék egyet. Az ám, de a mint elindult, a kövek egymáshoz ütődtek, zörögtek-börögtek, gurultak erre-arra a hasában. Megáll farkas-barkas, néz jobbra, balra, ámul, bámul, nem tudta elgondolni, hogy mi zörög-börög a hasában. Mondta magában, amint a patak felé vánszorgott:

Tyhű, valami de zörög,
Ide-oda höngörög!
Hat kecskollót bekaptam,
S kő zörög a hasamban!

No ez csoda! Az bizony! Alig tudott a patak partjára vánszorogni, neki hasalt a víznek, de ahogy neki hasalt, a kövek egyet nagyot zördültek s behuzták farkas-barkast a patakba.

Azalatt pedig a kecskollók otthon táncoltak, ujjogtattak, majd ki rugták az ól ódalát. Még ma is táncolnak, ha meg nem unták.

A tizenkét testvér

Volt, hol nem volt, hetedhétországon is túl, volt egy király s egy királyné, azoknak tizenkét gyermeke, mind a tizenkettő fiú.

Azt mondta egyszer a király:

– Ha a tizenharmadik gyermekünk leány lesz, akkor a tizenkét fiúnak meg kell halni, hogy egyedül az övé legyen az egész ország s minden gazdaságunk.

A király mindjárt csináltatott is tizenkét koporsót, azokat megtöltette gyaluforgáccsal, halotti párnát is tetetett mind a tizenkettőbe, aztán egy külön szobába vitette, oda bezáratta, a kulcsot meg odaadta a feleségének s megparancsolta, hogy erről a dolgról senkinek se szóljon.

Ettől a naptól kezdve szomorúra vált a királyné élete, folyton sírdogált magában. Észrevette ezt a legkisebb s legkedvesebb fia, a kicsi Benjámint, s megkérdezte:

– Mért vagy oly szomorú, édes anyám?

– Azt én neked nem mondhatom meg, lelkem fiam, mondta a királyné.

De a kicsi királyfi nem hagyta békén, addig kérte s addig könyörgött, hogy a királyné megfeledezett ura parancsolatáról, elvezette Benjámint abba a szomorú szobába, s megmutatta neki a tizenkét koporsót.

– Látod, édes fiam, ezt a tizenkét koporsót a te apád neked s a tizenegy testvérednek csináltatta, mert ha leányom születik, nektek meg kell halnotok s ebben temetnek el.

Sirt a királyné, míg ezt mondta, mint a záporosó, de a kicsi királyfi nem ijedt meg, vigasztalta az édes anyját:

– Ne sírjon, édes anyám, elmegyünk világgá, semhogy meghaljunk.

Azt mondta a királyné:

– Jól van, édes fiam, jobb is, ha elmentek. De ne menjetek világgá, csak menjetek ide az erdőbe.

A legidősebb másszon fel egy fa tetejére, onnét láthatja a palota tornyát. Ha fiam születik, fehér zászlót tűzetek ki a toronyra s akkor jöhetnek haza bátran; ha lányom születik, vörös zászlót tűzetek ki, akkor fussatok, amerre a szemetek lát. Én minden éjjel felkelek, imádkozom értetek: télen, hogy tüzet találjatok, ahol megmelegedjék gyenge testetek, nyáron, hogy a szomszágban meg ne tikkadjatok.

Titokban találkozott a többi fiúval is, sorba ölelte, csókolta, s keserves sírással útnak eresztette.

Sírtak a fiúk is, keserves könnyhullatások közt elmentek az erdőbe s ott a legmagasabb fának a tövében letelepedtek. Itt aztán sorba őrt állottak, hol ez, hol az mászott fel a fa tetejére, úgy lesték, hogy milyen zászlót tűznek ki a toronyra: fehéret-e vagy vöröset. Már tizenegyen nézték a fa tetejéről, mi ujság otthon, de még nem látszott a tornyon semmiféle zászló. Most Benjámintra került a sor, fölmászott a fára, nézett a palota felé s hát – Uram, Teremtőm, ne hagyj el! – vörös zászló lobogott a palota tornyán!

Leszáll Benjámint a fáról, mondja a szomorú hírt. Hej, Istenem, lett erre nagy búbánat s szomorúság! De nemcsak búsultak, hanem haragudtak is. Mit, hogy nekik egy leányka miatt kell meghalniok! Ez már mégsem igazság! Megesküdtek szörnyű haragjukban, hogy valahol csak leányt találnak, megölik.

Azzal elindultak, mentek mind beljebb, beljebb az erdőbe, egyszerre aztán egy házikóra bukkantak, mely üres volt: egy lélek sem lakott benne. Itt ebben a házikóban mindjárt szállást vertek, a kicsi Benjámint megtették házőrzőnek, ők pedig mentek, hogy az erdőben valami ennivalót keressenek. Lőttek nyulat, őzet, mindenféle madarat, a kicsi Benjámint tüzet rakott, süttött, főzött: úgy éltek, mint hal a vízben. Úgy telt az idő, mintha csak repült volna, esztendő esztendő után, már tíz esztendőt éltek így s annyi volt nekik, mint tíz nap.

Ez alatt a kicsi királykisasszony is nőtt, növekedett. Szép volt, kedves volt, jószívű gyermek volt, a homlokán arany csillag ragyogott: bizony mondom, olyan szép volt, hogy a napra lehetett nézni, de

rá nem. Egyszer azonba', mikor nagy mosás volt, a tenger sok fehérenemű közt megpillantott tizenkét fiuingecskét s ezen nagyon elcsudálkozott. Kérdezte az anyját:

– Édes anyám, kié ezek az ingecskék? Az édes apámé nem lehet, mert neki nincs ilyen kicsi inge.

Felelt a királyné nagy búsan:

– Azok, édes lányom, a te tizenkét testvéredé.

– Hát hol vannak ők? Sohasem hallottam róluk.

– A jó Isten tudja, hol vannak. Világgá mentek szegények.

Megfogta a leányka kezét, elvezette abba a szomorú szobába, ott megmutatta neki a tizenkét koporsót.

– Látod, édes lányom, ez a tizenkét koporsó nekik volt szánva, de ők világgá mentek, mielőtt te megszülettél.

S elmondott neki mindent, úgy a mint történt, keserves sírással.

– Ne sírj, édes anyám, mondta a kicsi királykisasszony, elmegyek én utánuk s megkeresem őket, ha addig élek is!

Vette a tizenkét inget s ment egyenesen az erdőbe. Ment, mendegélt egész nap s estére ahhoz a házikóhoz ért, ahol a testvérei laktak. Bement a házikóba, s hát ott egy kis fiú üldögélt magában. A kicsi Benjámint volt ez, kinek szeme-szája tátva maradt, mikor meglátta a szép kicsi királykisasszonyt.

– Ki vagy te, mi vagy te, mi jóba jársz itt? – kérdezte Benjámint a királykisasszonyt.

Felelt a kicsi királykisasszony:

– A király lánya vagyok, tizenkét testvéremet keresem s addig meg sem nyugszom, míg őket meg nem találom.

Megmutatta a tizenkét ingecskét, mondogta, hogy ez az ő testvéreié volt s erről Benjámint mindjárt tudta, hogy a kicsi királykisasszony az ő testvére.

– Bizony, ha te a király lánya vagy, én meg a tizenkettedik fia vagyok. Az én nevem Benjámint.

Hej, Istenem, sírtak mind a ketten a nagy örömtől, egymás nyakába borultak, ölelték, csókolták egymást! Hanem mikor jól kisírták, örvendezték magukat, a kicsi Benjámint elszomorodott.

– Hát te mért szomorodtál el egyszerre? – kérdezte a huga.

– Óh, Istenem, nem is merem mondani. Most jut eszembe, hogy mikor világgá mentünk, megfogadtuk, hogy valahány leány utunkba akad, megöljük, mivelhogy egy leányka miatt kellett világgá mennünk.

Mondta a kicsi királykisasszony:

– A miatt egyet se búsulj. Örömmel meghalok, ha azzal tizenkét testvéremnek javára lehetek.

– Nem, nem, neked nem szabad meghalnod.

Bújj a kemence mögé s ha hazajönnek, én majd beszélek a testvéreimmel.

E közben este lett, a fiúk hazajöttek, asztalhoz ültek s vacsora közben kérdezték Benjámintól, hogy mi ujság.

– Ti semmit sem tudtok? – kérdezte Benjámint.

– Nem, mi semmit sem tudunk, felelték a fiúk.

– No, lám, én itthon voltam, mégis többet tudok, mint ti.

– Hát beszélj el, biztatták a többiek.

– Igérjétek meg, hogy az első leányt, kivel találkoztok, nem ölitek meg, akkor elbeszélésem.

– Jó, jó, megígérjük, csak beszélj.

– Nos hát itt van a mi hugunk!

Abban a pillanatban a kemence mögül előlépett a kicsi királykisasszony. Hej, volt öröm! Ölelték, csókolták, majd hogy fel nem falták a kicsi királykisasszonyt, a kinek a homlokán úgy ragyogott a csillag, hogy a házikó megvilágosodott belé.

A kicsi királykisasszony ott maradt a testvéreivel s míg a nagyobbak vadászni jártak, ő Benjámintal sütött, főzött, mosott, ő vetett ágyat a testvéreinek, éltek vígan, megelégedetten.

Így telt, mult az idő, nap nap után, hét hét után. Egyszer a kicsi királykisasszony kiment a virágos kertbe (mert az is volt a házikó mellett!) ottan leszakított tizenkét fehér liliomot, gondolta, mikor a testvérei haza jönnek, mindenkinek a tányérja mellé tesz egy-egy liliomot. Kedveskedni akart ezzel, de hajh, mily szomorú vége lett a kedveskedésnek! Abban a pillanatban, hogy a tizenkét liliomot leszakította, mind a tizenkét testvére hollóvá változott, az erdőn átrepültek nagy szárnycsattogtatással s ugyanakkor eltűnt a házikó is, el a kis kert is. Egyes-egyedül maradt a kicsi királykisasszony az erdőben s amint így állott magában, egyszerre csak látja, hogy egy öreg asszony áll mellette.

– No te leányka, szólította meg az öreg asszony – mért szakasztottad le a tizenkét liliomot? Tudod-e, hogy az a tizenkét liliom a te tizenkét testvéred volt s hogy azok most örökre hollóvá változtak?

– Óh, Istenem, Istenem, sírt a királykisasszony, hát azt én honnan tudtam volna? Most már mit csináljak? Meglehet-e szabadítani őket?

– Hm, mondta az öreg asszony, annak csak egy módja van, de az olyan nehéz, hogy arra ugyan hiába ne is vállalkozál. Hét álló esztendeig némának kell lenned, sem beszélned, sem nevetned nem szabad, s ha csak egyetlen egy szót is szólasz s ha csak egy óra is hiányzik a hét esztendőből, hiába való volt minden tűrésed: a testvéreidet egyetlenegy szóval megöled.

Mondta a királykisasszony magában:

– Na, azt az egyet bizonyosan tudom, hogy megszabadítom a testvéreimet. Azzal elindult, ment, mendegélt, aztán felmászott egy odvas fának a tetejére, ott leült, elkezdett fenni, s sem nem beszélt, sem nem nevetett.

Történt ezután, hogy egy király vadászat közben ebbe az erdőbe került. A király kutyája az odvas fa mellé vetődött, meglátta a fa tetején a királykisasszonyt, elkezdett szükölni, ugatni, ugrált a fa körül, mint egy bolond. A király nem tudta elgondolni, hogy mi leli a kutyát, s oda ment ő is s hajh! szemé-szája tátva maradt, mikor meglátta a fa tetején a kicsi királykisasszonyt, a kinek csillag ragyogott a homlokán.

Fölszólt a király a királykisasszonyhoz, megkérdezte: lesz-e az ő felesége, mert ha lesz, míg a világ s még két nap soha el nem hagyja, úgy megtetszett neki. A kicsi királykisasszony intett a fejével, de szólni egy szót sem szólott.

Na, ez éppen elég volt a királynak. Nagy hirtelen felmászott a fára, szép gyengén az ölébe vette a leányt, lehozta a fáról, lovára ültette s haza vitte. Mindjárt megülték a lakodalmat, volt nagy hejje-hujja, dínom-dánom, de a kicsi királyné most sem szólt egy szót sem, de még nem is nevetett.

Telt, múlt az idő, eltelt egy esztendő, két esztendő s merthogy a kicsi királyné még mindig nem szólalt meg, azt mondja a vén királyné a fiának:

– Hallod-e, furcsa egy lányt hoztál te a házba. Ki tudja, mi gonoszságot forral magában. Hiszen jó, jó, hogy néma. Ha néma, nem beszélhet, de mosolyogni mosolyoghatna legalább. Hej, aki nem nevet, annak rossz a lelkiismerete!

A király eleinte nem hallgatott az anyjára, de ez addig duruzsolt, addig gyalázta a kicsi királynét, hogy a király mégis csak megtántorodott s bár erősen szerette a feleségét, halálra ítélte.

Nagy máglyát raktak az udvar közepére, meg is gyújtották: azon akarták elégetni a kicsi királynét. A király ott állott az ablakban s sírt, mint a kis gyermek, mert, bizony mondom, erősen szerette a feleségét. De hát az ítélet ki volt hirdetve, vitték a királynét a máglyára, meg is kötözték, a tüzet meg is gyújtották. Hiszen ha meg is gyújtották, mindjárt el is olthatják. Éppen abban a szempillantásban telt ki a hét esztendő! Hát egyszerre csak nagy surrogás-burrogás hallatszik, száll le a levegőből tizenkét holló s ott a földön tizenkét dali legénnyé változik. Hirtelen szétszedték a máglyát, eloltották a tüzet, leszabadították a máglyáról a kicsi királynét, ölelték, csókolták s vitték fel a palotába nagy diadallal. Ott a királyné elmondta az urának, hogy mért nem beszélhetett hét teljes esztendeig s mért hogy soha nem nevetett.

De bezzeg örült a király, mikor ezt hallotta! Még csak most csaptak igazi lakodalmat. Folyt a bor s mindenféle jó lé, húzták a cigányok, járták a legények, leányok. Én is ott voltam, egyet jót táncoltam, egy hordó bort is kaptam, azt haza gurítottam. Aki nem hiszi, járjon utána!

Kakaska és tyukocska

Volt egyszer egy kakaska meg egy tyukocska. Azt mondta a kakaska a tyukocskának:

– Hallod-e, tyukocska, érik már a dió s a mogyoró, gyerünk ki a diós-mogyorós hegyre s lakjunk jól isten igazában, míg a mókuska elenné előlünk.

– Biz’ a jó lesz, mondotta a tyukocska, gyerünk.

Nem sokat gondolkoztak, mentek ki a hegyre, ott tanyáztak egész nap s ettek annyi diót s mogyorót, amennyi csak beléjük fért. Azt már nem t’om, hogy azért-e, mert erősen teleszedték magukat, nagy kedvük kerekedett a bolondozásra, elég az, hogy elhatározták: ők bizony nem mennek haza gyalog, dióhéjból, mogyoróhéjból szekeret csinálnak s úgy mennek haza, mint valami nagy urak.

Hát hamarosan össze is ütötték a szekerecskét, éppen bele is akartak ülni nagy kényesen, de – no lám, most jutott eszükbe, hogy a szekerecske nem megy haza magától.

– Tudod mit, kakaskám, mondta a tyukocska, fogózz a szekér elé, én meg beleülök.

– Ejnye, de okos vagy! gúnyolódott a kakaska. Már hogy én húzzam a szekeret. Inkább megyek gyalog. Kocsis az lennék szívesen, felülnék a bakra, de hogy a szekeret húzzam, olyan nincs!

Amint ezen veszekedtek, osztozkodtak odalibbent egy kácsa s rájuk ripakodik:

– Ejnye tolvaj népe, hogy mertetek idejönni? Tudjátok-e, hogy ez a diós-mogyorós hegy az enyém? No, csak várjatok, hívom a bírót s jaj lesz nektek!

– Majd adok én neked bírót, pezderkedett a kakaska s nagy hirtelen úgy odalavagta a sarkantyújával, hogy a kácsa el kezdett rimánkodni: csak kegyelmezzen az életének, inkább befogózik a szekérbe s hazaviszi őket.

– Ez már más, mondotta a kakaska, s abban a pillanatban felkapott a bakra, a tyukocska meg a hátsó ülésben terpeszkedett el, mint valami nagyságos asszony.

Pitt, patt, pattogtatott a kakaska s bízatta a kácsát: szaladj, kácsa, szaladj, a hogy csak bírja a lábad!

Szaladt a szegény kácsa, gurult, zörgött utána a szekerecske, de egyszerre csak este lett, alig láttak s csak lassan baktathattak előre. Amint így baktattak elébb, elébb, szembejő velök két utas: varrótú volt az egyik, gombostú a másik.

– Hó, megálljatok, hó! kiáltott a varrótú meg a gombostú, vegyetek fel a szekeretekre s bizony megháláljuk.

– Hát ti hogy kerültök ide? – kérdi a kakaska.

– Mi bizony úgy, hogy a szabók nem messze innét mulatnak egy korcsmában, de mi otthagytuk őket, mert este minden becsületes ember hazaigyekezik.

– No jó, mondotta a kakaska, üljetek fel, de nehogy az én tyukocskám lábára lépjete, mert akkor jaj nektek.

Felült a szekérbe a gombostú meg a varrótú, újra elindult a szekér, de bizony csak lassan haladtak. Szegény kácsa már szinte kiállott a fáradságtól, jobbra-balra dülöngélt, mint a részeg ember.

Késő este egy korcsmához értek s ott elhatározták, hogy meghálnak. Bemennek a korcsmába, de a korcsmáros, mikor látta, hogy milyen fura vendégek ezek, nem akart szállást adni. Bizony egy krajcárt sem nézett ki belőlük. De a kakaska olyan szépen beszélt s annyi jót ígért, hogy a korcsmáros beadta a derekát. Isten neki, hát maradjatok itt. Szerencsére, a tyukocska tojt egy tojást útközben, azt mindjárt odaadták a korcsmárosnak s a kakaska azzal bízatta, hogy reggelre még tojik egyet a tyukocska, talán kettőt is, de még a kácsa is, ki tudja, hányat.

No jó, itt maradtak, a korcsmáros még pompás vacsorát is adott nekik, aztán lefeküdtek s aludtak, mint a bunda. De a kakaska, még alig pitymallott, már talpon volt, felköltötte a tyukocskát; a tojást, mit a tyukocska meg a kácsa éjjel tojt, felvágta a csőrével, megette, a tojás héját pedig a tűzhely szélére dobta. Aztán a gombos- meg a varrótúhoz léptek lábujjhegyen, azok még aludtak javában,

szépen felvették fektükből, az egyiket a törülközőkendőbe szúrták, a másikat meg a korcsmáros karosszékebe. Azzal, mint akik jól végezték a dolgukat, ill' a berek, nádak, erek! – elszeleltek. A kácsa, ki a szabad ég alatt hált, jól hallotta, mikor elmentek, de meg sem moccant, hadd menjenek. Volt a korcsma mellett egy patak, leszállott abba s nagy vígan elúszott.

Na, fölkel reggel a korcsmáros, felöltözik, megmosdik, veszi a törülközőt, végighúzza az arcán, a tű beleakad, végighasítja az arcát, nagyot ordít, szedtevetézik. Alig tér magához, kimegy a konyhára, hogy pipára gyújtson, de amint a tűzhely fölé hajlik, hogy parazsat vegyen, szeme közé pattantak a tojánhéjak.

Hej, még csak most ordított igazán a korcsmáros.

– No, ez a nap szépen kezdődik! szedtevetézett az öreg s nagy bosszúsan beleült az ő kedves karosszékebe. Az ám, csak beleült, de egyszeribe fel is ugrott, mintha puskából lőtték volna ki.

Most már tudta, hogy azok a jött-ment népek tréfálták meg, senki más. Szaladt egyik szobából a másikba, fel a padlásra, ki az udvarba, be az istállóba, még a kútba is belenézett, nem bujtak-e oda, de nézhetett, árkon-bokron túl voltak már azok. No, de meg is fogadta, hogy többet efféle jött-ment népséget be nem ereszt a korcsmájába. Micsoda népség! Csak eszik s nem fizet s a tetejébe még ilyen cudarul meg is tréfálják az embert. – No, csak jertek még egyszer erre!

Hiszen várhatta!

Boriska és Gyurika

Boriskáról s Gyurikáról mondom ma mesét nektek, gyerekek. Kis leány volt Boriska, kis fiúcska Gyurika s olyan korán árvaságra jutottak, hogy alig ismerték apjukat, anyjukat. Volt a faluban egy vén boszorkány, az vette magához az árvákat, de bizony nem szeretetből. Arra számított gonosz lélek boszorkánya, hogy majd Boriska ingyen szolgálója, Gyurika meg ingyen szolgálja lesz. Hej, édes Istenem, még a kő is megsajnálta volna a szegény gyerekeket, olyan cudarul bánt velük a vén boszorkány. Űtötte, verte egész nap, száraz kenyéren tartotta, azt is csak úgy odadobta nekik, akár a kutyának s bizony, bizony még száraz kenyeret is mikor kaptak, mikor nem.

Elbúsulták magukat a gyerekek erősen, éjjel-nappal sírtak, keseregtek, már csak a csontjuk s a bőriük volt, úgy lesoványodtak.

– Hallod-e, Gyurika, mondotta egyszer Boriska, menjünk világgá, itt tovább ne maradjunk, mert még a kutyának is jobb dolga van, mint nekünk.

– Én nem bánom, menjünk, mondotta Gyurika, rosszabb dolgunk nem lehet, bármerre vezessen a sorsunk.

Egyszer aztán, mikor nem volt otthon a boszorkány, elszöktek hazulról s meg sem állottak, míg egy rengeteg erdőbe nem értek. Reggel indultak, este értek az erdőbe, fáradtak voltak, éhesek voltak: bebujtak egy vén fának az odvába s aludtak reggelig.

Fölébrednek reggel, a nap erősen rátűzött a fára s Gyurika el kezd panaszkodni:

– Jaj, Istenem, de szomjas vagyok! Elmegyek, keresek egy forrást valahol, mert különben meghalok a szomjúságtól.

– Hát gyérünk, mondotta Boriska s elindultak, ha valahol vizet találnának.

Hiszen volt víz az erdőben elég, patak, forrás, csorgó, kút, de ezeket a vén boszorkány mind megvarázsolta, mikor észrevette, hogy a gyermekek megszöktek. Na, mennek-mendegélnek a gyermekek, találnak is egy patakra, tiszta volt, mint a kristály, de Boriska jól hallotta, hogy a patak mind azt csobogja: Aki iszik belőlem, mindjárt tigrissé változik.

Éppen neki akart hasalni Gyurika a pataknak, de Boriska ijedten visszarántotta:

– Ne, ne igyál belőle, mert tigrissé változol s széttépsz engem!

Gyurika nem ivott, azt mondta, majd iszik a másik patakból. Ihol, ott a másik patak! De a mint a patakhoz értek, Boriska már hallotta, hogy a patak mind azt csobogja: A ki iszik belőlem, farkassá válik, farkassá válik!

– Jaj, ebből se igyál, mondotta Boriska, mert ha iszol, farkas lesz belőled s felfalsz engemet!

Gyurika nem ivott, bár majd meghalt a szörnyű szomjúságtól. Tovább mentek-mendegéltek s ismét patakhöz értek.

– De már ebből iszom, mondotta Gyurika s nekihasalt a pataknak. Hanem Boriska hallotta, hogy ez a patak meg mind azt csobogja: a ki iszik belőlem, őzzé változik, őzzé, őzzé.

Visszarántotta Gyurikát s mondta neki:

– Jaj, ne igyál, édes testvérem, mert ha iszol, őzzé változol s elfutsz tőlem!

– Nem tudom megállani, mondotta Gyurika, mert mindjárt meghalok. Erővel behajolt a patakba, jót ivott belőle s im, abban a pillanatban őzikevé változott.

Sírt a kis lány, mint a záporosó, sirt az őzike is, aztán mikor végeszakadt a sírásnak, nagy szomorúan üldögéltek egymás mellett, sóhajtoztak: istenem, istenem, mi lesz most velünk!

– Már hiába sírunk, sóhajtozunk, mondotta Boriska, ha Isten úgy akarta, meg kell abban nyugodnunk. Ne félj, édes testvérem, míg a világ világ lesz, soha el nem hagylak téged! Levette a fejéről a piros szalagot, az őzike nyakára kötötte s úgy vezette annál fogva. Így mentek-mendegéltek, mind beljebb, beljebb az erdőbe, addig mentek-mendegéltek, míg egy kis kunyhóhoz értek. Boriska benézett a kunyhó ablakán s merthogy üres volt, mondta: – No, ez éppen jó lesz nekünk, itt ellakhatunk. Falevélből, zöld mohából puha ágyat csinált az őzike, reggelenként pedig járt-kelt

az erdőben, szedett epret, málnát, mogyorót s mindent, ami jót, megennivalót talált az erdőben: így éltek, éldegéltek kettecskén. Este, mikor elálmosodtak, az őzike lefeküdt, Boriska pedig a fejét az őzike hátára hajtotta, így aludt édesen, csendesen.

Telt, mult az idő, egyszer a király éppen ebbe az erdőbe jött vadászni. Szóltak a kürtök, csaholtak a kutyák, kiabáltak a hajtók, hogy csak úgy zengett belé az erdő s a kis őzike nagy kedve kerekedett, ha ő is ott szaladhatna a többi vaddal. Hiába könyörgött Boriska, hogy maradjon a házban, mert majd őt is meglövik, a kis őzike nem volt maradása.

– Hát jó, eredj, mondotta Boriska, de vigyázz magadra s estére jere haza. Én az ajtót bezárom s senkit be nem ereszték. Mikor hazajössz, kopogtass az ajtón s mondjad ezt: Eressz be, eressz be, édes Boriskám, – mert különben nem nyitok ajtót.

Uccu, kiugrott az őzike az ajtón, nem bírt magával széles jó kedvében, hogy a szabadban szaladgálhat. De még jól ki sem szaladgálhatta magát, megpillantotta a király a szép kis állatot, nosza utána, vele a többi vadászok s a kutyák, hajsolták az őzike árkon-bokron át, de hiába, az őzike oly ügyesen ugrált át árkon-bokron, szakadékon, patakokon, hogy nem tudták megkeríteni. Egyszerre csak eltűnt a szemük elől s estére pontosan ott volt az ajtónál, kopogtatott s mondta: eressz be, eressz be, édes Boriskám!

Boriska kinyitotta az ajtót, az őzike beugrott, lefeküdt puha ágyába s reggelig meg sem mozdult, aludt, mint bunda.

Másnap reggel újra kezdődött a vadászat és az őzike most sem volt maradása, hopp! ki az erdőbe! A király s a vadászként megint meglátták a piros szalagos őzike, nosza, utána, úzóbe vették. Nem tudták elfogni, de az egyik vadász megsebezte az őzike lábát s merthogy emiatt lassabban tudott szaladni, éppen a konyhá ajtajáig űzték. A vadász, aki nyomában volt, hallotta, amint az őzike kopogtat az ajtón s mondja: eressz be, eressz be, édes Boriskám! – s látta, hogy felnyílik az ajtó s hirtelen ismét bezáródik. Ámult, bámult a vadász, mert sok mindent látott, hallott, de még ilyet nem. Ment tüstént a királyhoz s elmondta, hogy mi történt.

– No, majd meglátjuk holnap, mondta a király. Ismét úzóbe vesszük.

De Boriska nagyon megijedt, mikor látta, hogy az őzike megsebesült, kimosta a sebet, bekötözte, az őzike lefektette s azt mondta, hogy addig föl ne merjen kelni, míg a seb meg nem gyógyul. Az ám, reggelre nyoma sem volt a sebnak s mikor a kürtök megszólaltak, az őzike felugrott.

– Nincs itt maradásom! – mondotta Boriskának.

– Ó, ne menj, könyörgött Boriska. Megölnek s akkor én egyedül leszek az erdőben. Nem, nem engedem, hogy elmenj!

– Én pedig meghalok a vágyakodástól, mondotta az őzike. Nem tudok itt maradni, ha hallom a kürtszót!

Mit volt, mit nem tenni, Boriska kinyitotta az ajtót s keserves sírással útra engedte az őzike. Hej, örült az őzike. Nagyokat ugrálva szaladt árkon-bokron át s bezzeg, hogy mindjárt észrevették a vadászok. De a király azt mondta:

– Vegyük úzóbe, kergessük akár estig, de senki se bántsa azt a szép állatot: élve akarom megfogni.

Űzték, hajtották egész nap, egyszerre aztán eltűnt az őzike, mintha föld nyelte volna el.

– Na, most menjünk a konyhához, mondotta a király, hadd lám, ott-e az őzike.

Mentek a konyhához, a király kopogtatott az ajtón s úgy a hogy a vadásztól hallotta, beszólt: eressz be, eressz be, édes Boriskám.

Az őzike még nem jött volt haza, Boriska hát kinyitotta az ajtót. Haj, de megijedt, mikor látta, hogy nem az őzike, hanem a király lép be! De csakhamar elmúlt az ijedtsége, mert a király nyájasan szólt hozzá, szép gyengén megfogta a kezét s mondta neki lelkes szóval:

– Hallod-e, te leány, sok országot-világot bejártam, hozzád hasonlatos szép leányt még nem láttam, – akarsz-e a feleségem lenni? Szólj, ha akarsz s mindjárt viszlek az én váramba.

Mondta Boriska:

– Elmennék én veled a világ végére is, mert nyájas szívű embernek látszol, de az én kis őzikém nélkül nem mehetek.

– Hát visszük azt is, jó dolga lesz nálam.

Abban a pillanatban beugrott az ajtón az őzike, Boriska meg a piros szalagnál fogva kivezette a házikóból: jere, édes őzikém, jere. Eddig laktál kunyhócskában, most majd lakol palotában, ott bizony!

Ahogy a palotába megérkeztek, mindjárt megtartották a lakodalmat. A király s a királyné úgy éltek, mint két gerlice madár, az őzikének pedig olyan jó dolga volt, hogy no! Járhatott-kelhetett szabadon a palotában, a palota kertjében.

E közben a vén boszorkány meghallotta, hogy mi lett az árvákkal, hogy felvitte Isten a dolgukat. No, hiszen egyéb sem kellett neki. Majd szétpukkant a méregtől, a boszuságtól s éjjel-nappal azon törte a fejét, hogy tudná ismét rosszra fordítani a sorsukat.

Volt a vén boszorkánynak egy lánya, olyan csunya, mint a sötét éjszaka, egyik szemire vak volt, a másikkal sem sokat látott, de bezzeg értett a boszorkánysághoz az is. Mikor az meghallotta, hogy Boriskából királyné lett, még jobban elcsunyult az irigységtől.

– Na, mondta az anyjának, ha az a macskabéka tudott királyné lenni, én is tudok ám!

– Csak bizd rám, mondotta a vén boszorkány, királyné lesz belőled, ha addig élek is.

Nosza, felszedelőzködtek s elmentek a király városába, éppen azon a napon, melyiken a királynénak egy szép aranyhajú fia született. A király nem volt otthon, az nap is vadászott az erdőben, a vén boszorkány pedig a lányával besurrant a palotába, ott hirtelen – hókusz, pókus! – úgy elváltoztatta magát, hogy ki világra éppen olyan lett, mint a királyné belső leánya. Bement a királyné szobájába s jelentette:

– Felsőleges királyné, elkészítettem a feredőt, amíg a víz lehülne, feredjék meg s még hetvenhétsezer szebb lesz, mint ennek előtte. Ott volt a leánya is, ketten felemelték a királynét az ágyból, kivitték a feredő szobába, beletették a kádba, aztán hirtelen rázárták az ajtót. De a gonosz lelkek olyan forró meleg feredőt csináltak, hogy a királyné megfulladt a forró vízben.

Ezalatt a vén boszorkány a saját lányát belefektette a királyné ágyába, éppen olyanná változtatta, mint a milyen a királyné volt, csak a félszemét nem tudta visszaadni. Hogy a király valahogy ezt észre ne vegye, arra az ódalára fektette, a hol szeme nem volt.

Hazajő este a király s hallja, hogy szép aranyhajú fia született, örült, hogy nem találta helyét, akart a feleségéhez menni, de a vén boszorkány kikiáltott, hogy nem szabad kinyitani az ajtót, mert árt a világosság a királynénak. A király szépen visszahúzódott, dehogy gondolta, hogy nem az ő felesége fekszik az ágyban!

Hanem éjfélkor mi történt? Az történt, hogy kinyillik annak a szobának az ajtaja, melyikbe a kicsi királyfit a dajka ringatta, s belépett az ajtón az igazi királyné. Kivette a gyermeket a bölcsőből, karjára vette s megszoptatta. Aztán visszafektette a bölcsőbe s szépen betakarta. Ottfeküdt az őzike is egy sarokban, odament, megsímogatta, aztán szép csendesesen eltávozott. A dajka azt hitte reggel, hogy álmában látta azt, amit látott s sorba kérdezte a strázsákat, hogy nem láttak-e éjfélkor valakit bejönni az ő szobájába.

– Nem láttunk mi senki lelket, mondták a strázsák.

Következő éjfélkor megint eljött a királyné s eljött ezután minden éjjel, de soha egy szót sem szólt, csak megszoptatta a fiacskáját, megsímogatta az őzikét, aztán csendesesen eltávozott.

Hanem egy éjjel mégis megszólalt a királyné, mondta csendes szóval:

Mit csinál a fiam s a kis őzikém?

Még csak kétszer jövök s többet soha én!

A dajkának torkán akadt a szó, nem tudott felelni, de reggel ment a királyhoz s elmondta, mit látott, hallott.

– Mit beszélsz te? – csodálkozott a király. – No, majd éjjel ott leszek én is a gyermek mellett. Éjfélkor megint eljött a királyné, s mondta csendes szóval:

Mit csinál a fiam s a kis őzikém?
Még egyszer eljövök s többet soha én!

Megszoptatta a gyermeket, megsímogatta az őzikét s csendesen eltávozott. A király ott állt a bölcső mellett, de egy szó nem sok, annyit sem tudott szólani, úgy megfogott a szava a csodálkozástól.

A következő éjjel ismét bejött a király a szobába, s jött éjfélkor a királyné is. Odament a bölcső mellé s mondta csendes szóval:

Mit csinál a fiam s a kis őzikém?
Mostan még eljöttem, többet soha én!

De most már a királynak is megjött a szava. Megfogta a királyné karját.

– Az én feleségem vagy te, úgy-e bár?

– Az vagyok, felelt a királyné s abban a szempillantásban megelevenedett egészen, olyan volt, mint annak előtte. Aztán elbeszélte a királynak, hogy mit művelt vele a vén boszorkány s a leánya.

Hej, Uram, Teremtőm, lett erre ne-mulass! Bezzeg kiugratták a félszemű leányt a királyné ágyából, de ki a vén boszorkányt is a puha selyem ágyból, még reggelt sem vártak, nagy máglyát rakattak, azon a boszorkányt is, a leányát is izzé-porrá égették. S im, halljatok csudát, abban a pillanatban, hogy a boszorkány hamuvá lett, a kis őzikéből ismét fiú lett, az ám, még pedig deli szép legény.

Ugy bizony. A ki nem hiszi, járjon utána.

A törpék

Volt egyszer egy szegény ember s egy szegény asszony. A szegény embernek meghalt a felesége, a szegény asszonynak az ura, s mindkettőnek volt egy leánya. A leányok szerették egymást, rendszerint együtt jártak-keltek, játszottak. Egyszer a szegény ember leánya elment az özvegyasszonyhoz s ez azt mondta neki:

– Hallod-e, mondd meg az apádnak, vegyen feleségül engem s én minden reggel tejben-vajban fürösztlek meg borral itatlak téged, a leányomat pedig vízben fürdetem s vízzel itatom.

Hazamegy a leány, mondván az apjának, hogy mit mondott az özvegyasszony.

Mondta a szegény ember:

– Hiszen mond valamit az az asszony, mert jár a szája. Nehéz az élet asszony nélkül, de asszonnal sem mindig könnyű. Lássuk csak. Eredj, vedd elé a csizmámat, annak a sarkán van egy lik, töltsd meg vízzel, vidd fel a padlásra, akaszd fel egy gerendára s ha nem folyik ki belőle a víz, akkor megházasodom, máskülömben nem.

Vette a leány a csizmát, felvitte a padlásra, vízzel megtöltötte s hát a víz nemhogy kifolyt volna, de összehuzta a likat: színültig telt a csizmaszára vízzel.

– No, megházasodom, mondotta a szegény ember.

Még az nap ment az özvegyasszonyhoz, megkérte a kezét s az nap meg is tartották a lakodalmat.

Másnap reggel, mikor felkeltek a leányok, a szegény ember leányának az ágya mellett tej meg bor volt, az özvegy lányának az ágya mellett víz mosdásra is, ivásra is. Második reggel mindkét leánynak mosdani is, inni is vizet adott az asszony. Hiszen ez így éppen jól volt, de bezzeg harmadik reggel az asszony leánya tejet kapott meg bort, a másik leány pedig csak vizet mosdani is, inni is. Aztán így is volt ettől kezdve minden reggel. De hiába, azért a szegény ember leánya napról-napra szépült, az asszony leánya pedig folyton csunyult s adta gonosz lelkű asszonya majd megpukkadt az irigységtől s a bosszúságtól.

Telt, mult az idő, elkövetkezett a tél s mit gondolt, mit nem magában az asszony, elég az, hogy nem jót gondolt, mert azt mondta a mostoha lányának:

– Nesze, csináltam neked papiros ruhát, vedd fel, menj ki az erdőbe s hozzál nekem epret, mert erősen kívánom.

– Ó Jézusom, szörnyülködött a leány, mit gondol kend. Télben nincs eper, a föld meg van fagyva, mindenütt hó, a merre a szem ellát, – ugyan honnét hozzak epret? S hát aztán hogy menjek papiros ruhában az erdőbe, hiszen megfagyok!

– Mit! te még feleselsz!?! – kiabált az asszony. Rögtön indulj s haza ne jöjj eper nélkül, mert akkor jaj neked!

Adott neki egy darab száraz kenyeret s hiába sírt, hiába ellenkezett a leány, elkergette hazulról. Bizonyos volt abban a gonosz lélek, hogy kint az erdőn megfagy s többet soha haza nem kerül.

Hát jó, a szegény leány elment a papiros ruhában, ment, mendegélt, míg az erdőbe ért. Amint mendegélt a nagy hóban, egyszerre csak megállott nagy csudálkozással: az ám, ott állott egy házikó s a házikó ablakán kikukucskált három kicsi törpe emberke. A leány köszönt nekik illendően, aztán bement a házba, leült a kemence mellé melegedni s elévette a száraz kenyeret is, hogy falatozzék belőle. De bezzeg mindjárt melléje telepedtek a törpék is s kérték, hogy adjon nekik is a kenyérből.

– Jó szívvel, mondta a leány, s két felé törte a kenyeret. Az egyik felét a törpéknek adta, a másik felét megtartotta magának.

– Hát aztán mit akarsz te most az erdőben, ebben a vékony ruhában? – kérdezték a törpék.

– Hej, sóhajtott a leány, egy kosár epret kéne szednem, mert a nélkül nem szabad haza mennem!

A törpék összenéztek, mosolyogtak, a fejüket csóválták, de semmit sem szóltak erre. De hogy egy kicsit magukra maradjanak, lapátot nyomtak a kezébe s mondták neki, hogy menjen ki, az ajtó

elől a havat takarítsa el. A hogy kiment, tanakodni kezdtek, hogy mivel kellene megajándékozniok ezt a leányt, hogy olyan jó szívvel osztotta meg a kenyerét velük.

Azt mondta az első:

– Én azzal ajándékozom meg, hogy minden nap szebb lesz.

Mondta a második:

– Én azzal ajándékozom meg, hogy a hányszor szóra nyitja száját, arany esik ki belőle.

– Én meg azzal, – mondotta a harmadik, hogy ide jó egy király s feleségül veszi őt.

Ezalatt a leányka eltakarította a havat a ház körül s halljatok csudát, annyi volt a szép piros eper a ház körül, hogy a szem nem győzte belepni. Egy szempillantás alatt tele szedte a kosarát, köszönt a törpéknek s szaladt haza, mint a sebes szél. Amint belépett az ajtón s jó estét köszönt, csak kihullott egy arany a szájából, szól még egyet: itt az eper! s hát leperdül a földre a második arany.

Hej, édes Jézusom, lett erre szörnyű álmélkodás! Közre fogták, vallatták, hol, merre járt, mi történt vele. Ahogy beszélt, folyton csak esett az arany a szájából, alig győzték felszedni.

Bezzeg nagy kedve kerekedett a másik leánykának is, hogy kimenjen az erdőbe eprészni! Hiába mondta az anyja, hogy így meg úgy megveszi az Isten hidege, nem volt otthon maradása. Mikor aztán látta az anyja, hogy kötéllel sem tudja otthon tartani, felöltöztette jó meleg bundába, a kosarát meg telerakta kaláccsal s mindenféle jó pecsenyével.

Ment, mendegélt a leányka, s ő is megtalálta a törpék házát, de bezzeg nem köszönt nekik, se szó, se beszéd, bement a házba, leült a tűzhely mellé s elkezdett falatozni.

– Adj nekünk is valamit, kérték a törpék, de a leányka azt felelte:

– Még nekem sem elég, hogy adjak hát nektek? Na, jó, a törpék egy szóval sem kérték többet, de a lapátot a kezébe nyomták s mondták, hogy takarítsa el a havat a ház tájékáról.

– Takarítsátok el magatok, nem vagyok a szolgáltok, mondta a leányka, s ledobta a lapátot. Mikor aztán látta, hogy neki itt semmit sem ajándékoznak, kiment az ajtón. A törpék éppen azon tanakodtak, hogy mit ajándékozzanak ennek az irígy rossz szívű leánykának. Azt mondta az első:

– Én azt ajándékozom, hogy mindennap csunyább lesz.

Mondta a második:

– Én meg azzal ajándékozom meg, hogy valahányszor szóra nyilik a szája, mindig egy béka essék ki belőle.

Mondta a harmadik:

– Én meg azzal, hogy szerencsétlen halállal hal meg.

Míg a törpék ezt így elmondták maguk közt, a leányka kereste az epret, de egy szem nem sok, annyit sem talált s nagy bosszusan haza ment. Bemegy a házba, mondja, hogy nem talált semmit, s hát a hogy a száját kinyitotta, kiugrott belőle egy béka, utána a második, harmadik, minden szóra egy, s egy szempillantás alatt csak úgy nyüzsögtek a békák a szobában.

Na, még csak most bosszankodott igazán az asszony a mostoha leányára. Majd felvetette a méreg s a bosszuság, különösen mikor látta, hogy a mostoha leánya minden nap szebb lesz, az ő leánya meg csunyább. Folyton csak azon törte a fejét, hogy mivel sanyargassa a mostoha leányát. Egyszer, mikor csikorgó hideg volt, kiküldötte a befagyott patakra, hogy vágjon léket. Gondolta, most majd csak megveszi ott az Isten hidege. A kis lány szó nélkül vette a fejszét, kiment a jégre, vágta a léket. Éppen akkor talált arra felé járni a király, megállította a hintáját s megszólította a leányt:

– Ki vagy te, mit csinálsz itt?

Mondta a leány:

– Szegény árva vagyok s a mostohám kiküldött, hogy vágjak léket a jégen.

– Hát eljönnél-e velem? kérdezte a király.

– El én jó szívvel, felelt a leány s beült a király hintájába.

Nagyon megtetszett a királynak a leány, s a hogy hazaértek a palotába, papot hivatott, megesküdtek s csaptak olyan lakodalmat, hogy hetedhétországra hire ment.

Eszendő mulva kis fia született a királynénak s mikor az asszony meghallotta, hogy mely nagy szerencse érte a mostoha lányát, elment az édes lányával a király udvarába, látogatóba. A királyné jó szívvel látta őket, de bezzeg a gonosz lelkű asszonyt ette az irigység s mind rosszban törte a fejét. Egyszer aztán mikor a király elment hazulról, fejbe vágta a királynét, felkapta az ágyából s az ablakon kidobta. Éppen az ablak alatt folyt el egy nagy folyó, abba esett a szegény királyné. Bezzeg, hogy a maga csunya leányát a királyné helyére fektette, fejétől talpáig szépen betakarta s mikor a király hazajött s beszélgetni akart a feleségével, kikiáltott adta gonoszlelkű anyja:

– Ne, ne, most ne jöjjön be, mert nagy forrósága van a királynénak!

Másnap reggel bejött a király, beszélgetett a „feleségével“, de haj! majd kirázta a hideg attól, a mit látott! Már hogy is ne, mikor eddig mindég egy arany esett ki a királyné szájából, most meg minden szavára egy varangyos béka.

– Hát e' mi dolog? – kérdezte a király.

– Ó, ez a nagy forróság után van, mondta az asszony, majd elmulik!

Hanem mi történt? Az történt, hogy éjjel a kis kukta kinézett az ablakon s látta, hogy ott egy kácsa uszik a folyón s mind azt kiabálja:

Király, király, mit csinálsz?
Ébren vagy? Vagy szundikálsz?

Mikor aztán senki sem felelt erre, azt kérdezte:

A vendégek mit csinálnak?

Felelt a kis kukta:

Azok bizony szundikálnak.

Kérdezte tovább a kácsa:

Hát a fiam mit csinál?

Felelt a kukta:

A bölcsőben szundikál.

Abban a pillanatban a kácsából királyné lett, felment a palotába, kicsi fiát megszoftatta, elringatta, aztán szépen betakarta, kácsa képében leröppent a folyóba, s tovább uszkált fel s alá a folyóban.

Így volt ez két éjjel egymásután, harmadik éjjel mondta a királyné a kuktának: eredj, menj a királyhoz s monddad neki, vegye a kardját s háromszor suhintsa meg felettem.

Szaladt a kukta, mondta az üzenetet a királynak, ez meg fogta a kardját, háromszor megsuhintotta a hazajáró lélek felett s im a harmadik suhintás után előtte állott a felesége, olyan szépen, olyan épen, mint azelőtt.

Hej, örült a király! Bezzeg kinyilt a szeme egyszeribe. No de elrejtette a királynét egy szobában, aztán ment abba a szobába, ahol a vén asszony lakott a lányával s kérdezte tőle:

– Mit érdemel az, a ki mást az ágyából kivesz s a vízbe dob?

– Biz' az megérdemli, mondta a boszorkány, hogy hordóba fenekeljék s vízbe dobják.

– No, akkor kimondtad magadra az ítéletet! kiáltott a király szörnyű haraggal.

Hordót hozatott azonnal, az asszonyt is, a leányát is belezáratta s vízbe dobatta.

Most már élhettek boldogan. Éltek is, mint két gilice madár.
Holnap legyenek a ti vendégetek.

Pila

Volt egyszer egy szegény asszony s ennek egy leánya. Ez a leány olyan lusta volt, hogy hetedhétországban nem volt párja a lustaságban. Hiába kérte az anyja szép szóval, csúf szóval, hogy: fonj, Pila fonj, annak ugyan beszélhetett, az egyik fülén be, a másikon ki, Pila csak egy orsó fonalat sem font, kezét, lábát összerakta s lustálkodott egész nap. De bizony az asszonyt elhagyta a béketűrése, elé a guzsaly nyelét s úgy megrakta Pilát erről is, túlról is, hogy bőgve szaladt ki az utcára. Éppen akkor járt arra felé a királyné aranyas hintáján, látja a leányt, hallja keserves sírását, megesett a szive s bement a szegény asszonyhoz, hadd kérje meg, mért verte meg a leányát. A szegény asszony szégyelte megvallani az igazat s azt mondta a királynénak:

– Jaj, lelkem királyném, hogy ne vertem volna meg. Mindég fonni akar ez a leány, én pedig szegény asszony vagyok s nem győzöm kenderrel meg lennel.

– Bizony ha annyira szereti a fonást, add hozzám a lányodat, van ott len is, kender is elég, fonhat, a míg a kedve tartja.

Hiszen örült a szegény asszony, adta jó szívvvel a leányát, hogy ne adta volna, de bezzeg ment a leány is örömmel, hogy ne ment volna! Gondolta magában, még csak ott lustálkodhatik Isten igazában.

Na, megérkeznek a palotába s ott a királyné mindjárt elvezeti a leányt egy nagy szobába, mely az aljától a padlásig telistele volt kenderrel. Mondta a leánynak:

– No Pila, ülj le ide s fonjad a kendert. Ha mind felfonod, ami itt van, nem nézem a szegénységedet, feleségül vetetlek a legidősebb fiammal.

Hej, Uram Jézus, megijedt a leány, de hogy megijedt! Hiszen annyi kender volt ott, hogy élne háromszáz esztendeig s fonna mindennap reggeltől estig, akkor sem tudná felfonni. Mikor magára maradt, elkezdett sírni keservesen s három nap úgy űlt magában, mint a halálraitélt. Jó negyednap a királyné, hadd lám, mennyit font Pila, s erősen elcsudálkozott, mikor látta, hogy még bele sem kezdett.

– Hát te mit csináltál három teljes nap? kérdezte a királyné.

– Felséges királyném, meg ne haragudjon, de örökösen sírtam, merthogy távol estem az édes anyámtól.

– Hiszem, hiszem, mondotta a királyné, de holnap reggel mégis csak kezdj bele a fonásba.

Na, most már csakugyan elkeseredett a leány, nem tudta mit kezdjen, merre facsarodjék nagy szorultságában. Egy darabig üldögélt, aztán fel s alá járt a szobában, gondolt erre, gondolt arra, mindenre gondolt, csak éppen a fonásra nem. Nagy bújában, bánatjában kihajolt az ablakon s nézett le az útra, hátha valahogy innét megszabadulhatna. Amint nézdelődnék, arra felé tart három öreg asszony. De még ilyen asszonyokat sem látott világ életében. Az egyiknek olyan széles volt az ülőkéje, mint egy kemence, a másiknak az ajaka térdig fittyent, a harmadiknak pedig vastag, kemény volt a hüvelykujja, de olyan vastag, olyan idéetlen, hogy megborzadott tőle.

Megáll a három asszony az ablak alatt, felnéznek, látják a leányt kisírt szemmel s kérdik: mi baja? Elmondja a leány, hogy mely nagy bajba keveredett, de a vén asszonyok nagyot kacagtak: hát még ez is baj?

– Tudod, mit? Ha megígéred, hogy meghivsz a lakodalmadra, asztalod mellé ültetsz, mind egy szálig felfonjuk a kendert.

– Hogyne hívnálak meg, örvendezett a leány, csak jertek be s fonjatok!

Fölmentek a vén asszonyok, mindjárt fonni kezdtek, pergett a három orsó, fogyott a kender, de úgy fogyott, hogy az csupa csuda. A királyné mindennap meglátogatta Pilát, de a vén asszonyokat ügyesen elrejtette s a királyné nem győzte dicsérni a leányt: bizony mondom, ilyen ügyes fonóleányt még nem láttam. Csak fonj, Pila, fonj, bízatta a királyné s én is megtartom a szavamat.

Még három nap sem telt el, a vén asszonyok mind egy szálig felfonták a kendert, elbúcsuztak Pilától, de ugyancsak lelkére kötötték, hogy meg ne feledkezzék róluk.

Jött a királyné, látja, hogy Pila mind felfonta a kendert, hivatja a fiát, ez is örült, hogy az anyja ilyen ügyes, szorgalmas leányt szerzett neki. Nem is gondolkozott sokáig a királyfi, azt mondta: te az enyém, én a tied, ásó, kapa s a nagy harang válasszon el minket.

No, jó, kitűzték a lakodalom napját s Pila nem is feledkezett meg a három vén asszonyról. Azt mondta a királynénak s a királyfinak, hogy van neki három nagynénje, szeretné, ha azokat is meghívnák a lakodalomra. Jószívvvel teljesítették a kívánságát, meghívták a vén asszonyokat, azok el is jöttek pontosan, de a királyfi majd hanyatt esett, mikor meglátta az éktelen csúf asszonyokat.

– Hogy lehet ilyen szép leánynak ilyen csúf atyafiséga? kérdezte a királyfi elszörnyűködve. De még nem is felelhetett Pila, a királyfi odament a széles-lapos ülőkéjú asszonyhoz s kérdezte tőle:

– Ugyan bizony, néne, mitől laposodott úgy meg a kend ülőkéje?

– Jaj, lelke királyfi, a sok üléstől. Mióta az eszemet bírom, mindig ülök, mert teljes életemben mindig fontam.

Most a lefittyent ajakut szólította meg a királyfi:

– Hát magának mitől fittyent le az ajaka néném asszony?

– Mitől-e? Attól, hogy egész életemben nyálaztam a kendert fonás közben.

Megy a harmadikhoz, a bütykös ujjú vén asszonyhoz:

– Hát kendnek, néne, mitől bütykösödött meg a hüvelykujja?

– Az bizony attól, hogy teljes életemben sodrottam a fonalat.

Hej, megijedt a királyfi szörnyen. Hiszen akkor az ő feleségéből is ilyen éktelen csúf vénasszony lesz, mint ezek, ha még ezután is fon. Bezzeg hogy megtiltotta neki a fonást azonnal.

– Többet orsót ne végy a kezébe, értetted-e! mondta a királyfi.

Hát bizony Pila nem is vett orsót a kezébe azután sem s úgy belétalálta magát a királynéságba, hogy az már igazán csupa csuda.

Még ma is él Pila, ha meg nem halt.

Jancsika és Juliska

Volt egyszer egy szegény favágó s annak felesége és két gyermeke: fiú volt az egyik, leány a másik. A fiút Jancsikának hívták, a leánykát Juliskának. Nagyon szegény ember volt a favágó, mikor volt kenyér az asztalfiában, mikor nem s majd felvetette a gond szegény fejét: hogy tudja eltartani feleségét s két gyermekét. Este, mikor lefeküdtek, mind ezen sóhajtozott a favágó s a nagy gondtól, bánattól be sem tudta hunyni a szemét. Azt mondja egyszer az asszony:

– Hallá-e kend, sokat ne sóhajtozzék, hanem reggel menjünk ki az erdőbe, vigyük magunkkal a gyermekeket, a hol legsűrűbb az erdő, rakjunk tüzet, a gyermekeknek adjunk egy-egy darab kenyeret a kezébe s hagyjuk ott. Mi elmegyünk a dolgunkra, ők meg nem találhatnak haza.

– Könnyen beszélsz te, mondta a favágó, mert nem a te szivedről szakadtak a gyermekek, de én arra nem volnék képes, hogy a gyermekeimet elhagyjam.

– Hát jó, mondta az asszony, akkor mind éhen pusztulunk, akár meg is csinálhatod a koporsónkat.

Addig beszélt, addig duruzsolt az ura fülébe, hogy beléegyezett nagy szívbeli bánattal: hát Isten neki, vigyük az erdőbe!

A gyermekek nem tudtak elaludni az éhségtől s jól hallották, hogy mit határoztak felőlük. Megvárták, míg az öregek elalszanak s akkor Juliska megszólalt szipogva-szepegve:

– Hallottad, mit végeztek felőlünk?

– Hallottam, mondta Jancsika, de ne búsulj, nem hágy el az Isten.

Szép csendesen fölkel, fölvette a kicsi kabátját s kiment a hátsó ajtón. A hold éppen akkor járt az ég közepén s az udvaron ragyogtak, fehérlettek a kavicsok. Ezekből a kavicsokból felszedett egy csomót, annyit, amennyi a zsebébe fért, aztán visszament a szobába, lefeküdt s mondta:

– Ne búsulj, Juliska, nem hágy el az Isten!

Hajnalban, mikor még alig pitymallott, bejött az asszony s felverte álmukból a gyermekeket.

– Keljetek fel, lusta kölykek. Megyünk az erdőbe fáért.

Fölkeltek a gyermekek, az asszony mind a kettőnek adott egy darab száraz kenyeret s mondta nekik:

– No, itt a mára való kenyerek, de addig nem szabad megennetek, míg meg nem szolgáltátok.

Juliska a kötényébe dugta a két darab kenyeret, mivelhogy a Jancsi zsebje tele volt kavicscsal, aztán elindultak mind a négyen az erdőbe. Alig értek ki a faluból, Jancsika visszafordult, egy kicsit hátramaradt. Aztán, hogy tovább mentek, mindegyre hátramaradt.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.